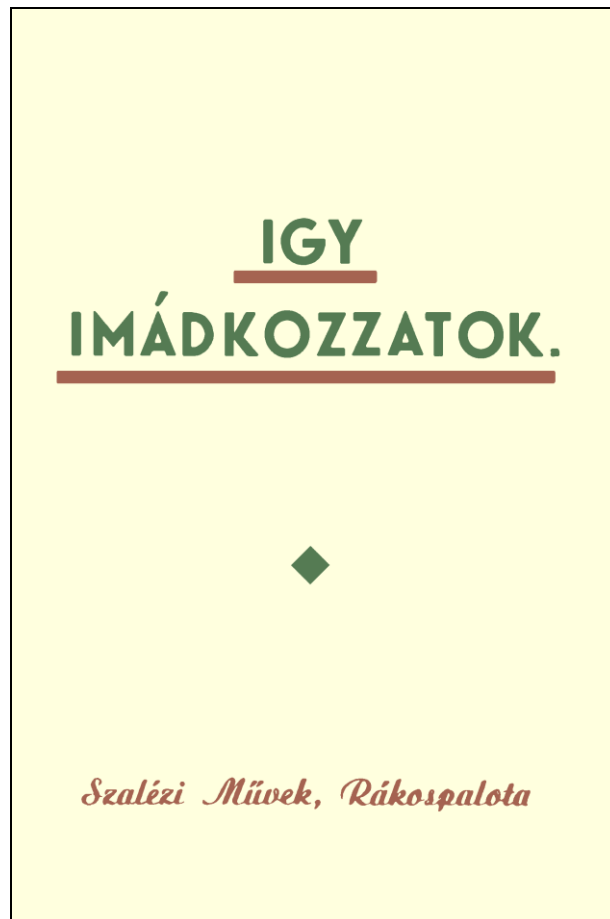

„Így imádkozzatok”

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyar nyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

„Így imádkozzatok”

Nihil obstat
Carolus Szitkey
censor dioecesanus

Imprimatur 5249/1934
Vacii, die 29-a Octobris 1934
† Stephanus
Episcopus Vaciensis

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1934-ben jelent meg a Szalézi Művek *Lelkiélet Kiskönyvei* sorozatának 7. köteteként a Szalézi Művek kiadásában. Az elektronikus kiadás engedélyét a Szalézi Szent Ferenc Társasága – Don Bosco Szaléziak adta meg. Ezt az elektronikus kiadást a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár elvei szerint korlátlanul lehet lekipásztorni célokra használni. Minden más jog a szaléziaké.

A könyv szövegét Dobai István vitte számítógépbe.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó	4
I. Miatyánk.....	5
II. Üdvözlégy	7
III. Hiszekegy	8
IV. Istennek tíz parancsolata	14
V. Az anyaszentegyház öt parancsolata	21
VI. A hét szentség	25
A keresztség.....	28
Bérmálás	30
Oltáriszentség.....	31
Gyónás.....	36
Utolsó kenet	39
Egyházi rend	40
Házasság	44

Előszó

Imádság! Ugyan ki tud igazán imádkozni? Ki tudja lelkét a láthatatlan Istenhez felemelni? Ki tud úgy beszélni Istennel, a világ mindenható Urával, mint a gyermek szerető atyjával? Pedig ez az imádság. Nemcsak alamizsnakérés: Uram adj, sokat adj, mindent adj! hanem: Atyám, legyen meg a te akaratod!; hanem imáadás, leborulás Isten előtt, az ő nagy dicsőségének meglátása; hanem dicsőítése Istennek; hanem kiengesztelése a megbántott Istennek. Nemcsak ez: hallgasd meg esedezéseinket, hanem inkább és elsősorban ez: Imádunk téged! Áldunk téged! Dicsőítünk téged! Hálákat adunk neked a te nagy dicsőségedért!

Imádság! Ugyan mit fejez ki e szó? Ennyit mond: íme én Uram, Istenem! adok neked, mindenemet odaadom neked; tied legyen a lelkem, tied a testem, tied minden gondolatom, tied minden szavam, tied minden cselekedetem. Uram, én a tied vagyok. Tedd, hogy mint az ártatlan, még csak gögicselő gyermek rád mosolyoghassak szívem ártatlanságával; tedd, hogy mint anyja karjain ülő gyermek kis kezecskéimmal átölelhesselek, mint nagybácska kiejthessem a drága nevedet: Atyám, tedd, hogy amiként a járt tanuló gyermek, odatipeghessek nagy lelkendezve a te ölelő, védő, fenntartó karjaidba.

De még ennél is többet mond! Kedveskedni akar már tudatosan is ennek a jó Atyának. S hogy Atyjának kedvében járjon, neki örömet szerezzen: tanul. Tanul Atyjától, tanul anyja ölében, tanul a tanítóitól, az öregebbektől, a bölcsőbbektől; éspedig hittel, eleven hittel tanul, mert el sem tudja képzelni, hogy őt elámítani akarnák, vagy amire őt tanítják, az nem volna színigazság.

A felnőtt ember, az értelmes ember nemcsak Istenre mosolyog, nemcsak gögicsél, nemcsak ölel, nemcsak atyja karjaiba dőcög, amikor imádkozik; hanem értelmes szemei Atyján pihennek, hittel, bámulattal, odaadó tisztelettel viseltetik Vele szemben.

De ez a szó: Imádság, még felségesebbet is követel a szabadakaratú embertől. Ugyan mit? Szent törekvést, hogy soha se kelljen magát Atyja előtt szégyellnie; sőt ellenkezőleg, szent törekvést és igyekezetét arra, hogy Atyja büszkén tekinthessen reája. Mi más ez, mint az a nagy és szent engedelmesség, mellyel az ő parancsát hajszálig teljesítjük, tilalma ellen a világért sem vétünk? Mi más ez, mint az a szent öröm és büszkeség, hogy mi az Atyánk előtt legkedvesebbnek, Anyánknak kívánságait, parancsait teljesítjük már csak azért is, mert ezzel bizonyítjuk be, hogy e felségesen titkos frigynek szülöttei s családtagjai vagyunk.

Imádság! Oh, te felséges szó, te nemcsak azt mondd nekünk: Íme adj Istennek, hanem azt is felénk harsogod: Íme az Isten is ad nekünk. Ad kegyelmet, segédelmet, eltölt bennünket kedvességgel, Isten előtt való szeretetreméltósággal, sőt átformál minket az ő képére, sőt táplál minket angyali eledellel, sőt reánk zúdítja szent Fiának nagy érdemeit, reánk önti az ő keresztfán kiontott véré; sőt megszentel minket, felken minket, szolgálivá tesz minket, – hogy végül a dicsőség honában vele együtt uralkodhassunk mindörökké.

Így imádkozzatok! Erre tanít meg titeket e könyvecske. Így imádkozzatok, és Isten fiaivá tesz ez titeket. Úgy legyen!

I. Miatyánk

Uram, taníts meg bennünket imádkozni! Így fohászkodunk hozzád, Uram, az apostolokkal. S halljuk a te üdvös tanításaidat, a te isteni igéidet; s parancsodra így bátorkodunk imádkozni:

Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved; jöjjön el a te országod; legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma; és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek, és ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól. Amen.

Mi Atyánk! Atyám vagy, miért féljek hozzád folyamodni? Atyám vagy, gyermeki kegyelettel és szeretettel közeledhetem hozzád, sőt kötelességem is, hogy gyermekded szívvel szeresselek téged, jóságos Atyám, hogy meg ne akarjalak bántani, hanem neked mindenben engedelmes fiad legyek.

Mi Atyánk! Mindnyájunk Atyja vagy. Mi emberek így egy nagy családban élünk, te vagy a mi Atyánk, mi meg a fiaid, egymás testvérei. Szerethetünk-e téged, ha egymást nem szeretjük? Egymást becsülnünk kell, egymást segítenünk kell, az örömeink közösek, a fájdalmak mindnyájunk fájdalma, a csapás egyaránt sújt mindannyiunkat. Együtt kell örvendeznünk, együtt bánkódnunk, vigasztalnunk kell egymást, egymás terhét békén kell viselnünk, egymást segítenünk kell szóval, tanáccsal, intelemmel, sőt feddéssel: segítenünk cselekedettel: imádsággal, alamizsnával, de amelynek nem szabad sértőnek, megalázónak lennie; hanem szerető szívből fakadjon, testvéri jobb nyújtsa azokat testvérnek és nem koldusnak: nyújtsa annyit, amennyit tud, akkor, amikor tud, úgy, ahogyan tud, tekintettel a szükségre és a magunk helyzetére. E szeretetnek a mértéke: szeressed felebarátodat, mint saját magadat.

Ki vagy a mennyekben! Ne a földiekhez mérjük Istent, bár mi csak a földiek útján tudunk róla némi fogalmat alkotni. Mennyekben van, de hozzánk mégis közel, hogy minket meghallgasson. Nekünk is ott a helyünk; de előbb a siralom völgyében kell zárándokolnunk. A menny a mi célunk; nincs itt maradandó városunk!

Szenteltessék meg a te neved! Mert téged illet a dicsőség, erők Ura, Istene! Nem szabad káromlólag venni ajkainkra a te szent nevedet, hisz a zsidó népnek még kimondani is tiltva volt, és most a megváltott ember gyalázatos szavak kíséretében emlegesse? Felségsértés ez, büntetése el nem maradhat. Ellenkezőleg, én mindenkor áldom és magasztalom, hisz a legkedvesebb előttem: Atyám, Uram, Teremtőm, Megváltóm, Megszentelőm, az én Istenem neve az.

Jöjjön el a te országod, ahol egyedül te uralkodol. Legyen a boldogság hona a számkivetés e helye, ismerjenek el téged Uruknek minden népek. Uralkodjál a lelkünkben, hisz te mondtad: Isten országa bennetek vagy. Uram, alakítsd szívünket otthonoddá; legyen az templomoddá, hol a reád való emlékezés, mint örökmécses, folyton égjen.

Legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is. Te, Uram, akartad, és meglelt ez a világ; s benne remek törvényszerűség uralkodik, – nem kell-e, hogy a szabad akaratú ember is hódoljon Isten törvényeinek, hogy itt e földön már megmutassuk azt, hogy alkalmasok vagyunk a mennybéli polgárságra, mert ott egyetlen akarat érvényesül, egyetlen akarat van csak: Isten akarat.

De most még e földön élünk, testünket is táplálnunk kell. Azért te, ki ellátod eledelemmel a madarakat: add meg nekünk is a mindennapi táplálékot. Nem bőséget, nem gazdagságot kérünk, csak a mindennapi szükségletet, hogy éhen ne vesszünk vándorutunkon, hogy befödhessük mezítelenségünket, – csak az állásunkhoz mért igazi szükségletünk kielégítését

kérjük. Ha többet adsz, az már nem a mienk; azt azért adod, hogy mi is adhassunk a nálunk szegényebbeknek. De tápláld lelkünket is a te szentséges testeddel.

Jól tudjuk, hogy a te jóságodra méltatlanok vagyunk, mert megbántottunk téged, gonoszságot cselekedtünk színed előtt; de légy irgalmas, bocsásd meg a mi vétkeinket, nem vagyunk ugyan rá méltók, de nézd, mi is megbocsátjuk embertestvéreinknek mindazt, amikkel minket megbántottak! Oh, hogyan is kérhetnék irgalmasságodat, ha mi irgalmatlanok volnánk? Bizony minden, még a legkegyetlenebb büntetés is igazságos velünk szemben, ha mi embertestvéreink parányi bántalmait sem tudjuk felejtetni, és mégis azt akarnók, hogy Isten, a Legfölségesebb, felségsértésünket meg ne torolja.

Uram, te jól tudod, mily gyarló az ember, légy azért irgalommal, segíd meg gyarlóságunkat, légy oldalunkon a küzdelemben, mert állandóan harcban, háborúban élünk: nemcsak a test és a vér ellen kell harcolnunk, hanem a sötétség fejedelmével is; s miként tanítványod int minket, ébereknek kell lennünk, mert ellenségünk ordító oroszlánként jár körülöttünk, hogy elnyelhessen minket. Oh, védelmezz meg minket, hogy álnok módon meg ne környezhessen minket, bűnre, szent Felséged megtagadására ne ragadhasson minket. Oh, légy tekintettel gyámoltalanságunkra, övezz fel minket igazságod fegyvereivel; ne engedd, hogy erőt vegyen rajtunk a kísértő; hanem ha gyengéknek tudnál minket, ne engedd, hogy kísértésbe essünk; ha pedig az a szent akaratod, hogy megpróbáld minket, add kegyelmes segítségedet is, hogy diadalmasan kerüljünk ki a küzdelemből.

Mert egytől, a bűntől, a legnagyobb gonosztól s e legnagyobb gonosz méltó megtorlásától: a pokoltól, a lélek halálától és az örök haláltól okvetlenül szabadíts meg minket. Amen, úgy legyen.

II. Üdvözlégy

Üdvözlégy Mária, malasztal teljes! Az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus. Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szent Anyja! Imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján. Amen.

Ájtatos magyar szokás szerint valahányszor a mi mennyei Atyánkhoz fordultunk a Jézus Krisztus tanította imádsággal, mindannyiszor ezután téged keresünk fel könyörgésünkkel, édes Szűz Anyánk, Mária. S köszönhetnénk-e téged szebben, megszólíthatnánk-e kedvesebben, mint Istennek főangyala, Gábiel? Üdvözlégy édes Szűz Anyánk! Mária a te neved, mert a tengeren, az élet tengerén járók csillaga vagy! Mária a te neved, mert kedvesség, a kegyelem lakhelye vagy: Mária vagy, kiben Istennek kedve telik. Azért köszönt téged Gábiel ekképpen; gratia plena, malasztal teljes, mert csordultig telített Isten az ő kegyelmeivel, mert összes teremtményei között egyes egyedül te benned találta fel az ő kedvét, mivel kedvességének minden teljével elhalmozott téged. Oh, légy számunkra az Isten kegyelmeinek csatornája; adj ebből a malasztal teljességből nekünk is, hogy gyarapodjunk a jóban, a kegyelemben, hisz ezzel te e teljességből mit sem veszítesz.

Nem veszíthetsz, mivel veled az Úr, a kegyelmek forrása. Veled az Úr, azért több vagy méltóságban, több vagy szentségben, több vagy hatalomban és dicsőségben, mint az angyalok és szentek mindannyian. Mert azok az Úrhoz ragaszkodnak, az Úrral vannak; de te hozzád az Úr ereszkedett le, te veled az Úr van! Oh, ki tudná ésszel felérni a te kimagasló méltóságodat, ki hatalmadat, ki dicsőségedet!

Mert áldott vagy te az asszonyok között! Éva bűnét te igazítod helyre; Ő Isten kívánt lenni, te szolgálójának vallood magad. Éva nem hitt Istennek, de hitt a kígyónak; te hittél az angyal szavára Istennek: fiat secum dum verbum tuum! Történjék velem, amit Isten a te igéd útján közölt velem. – És lettél Isten Fiának Anyjává, nem emberi hatalommal, hanem a Magasságbeli ereje árnyékozott meg téged, és a Szentlélek szállott tereád – és nemcsak ember a Fiad, hanem Isten is; Istennek Anyjává lettél. Valóban áldott vagy te az asszonyok között, a legáldottabb, vagyis inkább egyedül áldott, mert magának az áldásnak Istene vett nálad hajlékot, sőt ennél is többet, – emberi testet vett tőled.

Az élet fája lettél, gyümölcsöt termettél, áldott gyümölcsöt: Jézust. Az élet kenyerét, aki ezt eszi, nem hal meg örökké. A drága gyümölcsöt, kinek árán megváltattunk; azt, ki az út, melyen járnunk kell, az igazság, melyet elfogadnunk kell, és az élet maga, a dicső, örök élet.

Miért ne törne ki keblünkől a fohász, hogyan ne öntenénk szavakba szívünk vágát: Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szent Anyja, imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján! Imát kérünk tőled. Imádd az Istent miérettünk, mert mi nem tudjuk oly kedvesen, oly ártatlanul, oly hathatósan imádni az Istent, a te Istenedet, kinek te vagy a legkedvesebb teremtménye; a te szavaidat meghallgatja az Atya, örömet teljesíti a Fiú, kegyelmekkel viszonzza a Szentlélek, mert mi bűnösök vagyunk, de te soha nem követtél el bűnt, sőt az eredeti büntől is megóvott a Fiúért az Atya, Fiú és Szentlélek. Imádd azért Istent miérettünk, a bűnösökért, a nem kedvesekért, a gyengékért most, mert Isten kegyelme nélkül egy percig sem tudnánk bűn nélkül élni; de leginkább halálunk óráján, mikor meg kell jelennünk az igazságosan ítélő Isten előtt: halálunk óráján, mert ettől a perctől függ, hogy üdvözlünk-e, láthatjuk-e Istent színről-színre a boldog hazában; halálunk óráján, hogy általad utolsó küzdelmünkbe megsegítve eljuthassunk tehozzád és örökké áldhassuk irgalmas, segítő anyai szívedet, örökké élvezhessük édes anyai szeretetedet. Amen. Úgy legyen.

III. Hiszekegy

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében; és Jézus Krisztusban, ő egy Fiában, a mi Urunkban, ki fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától, kínzaték Poncius Pilátus alatt, megfeszítették, meghala és eltemették, alászálla poklokra, harmadnapon föltámad, fölméne mennyekbe, ül a mindenható Atya-Istennek jobbjára felől, onnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. Hiszek Szentlélekben, egy katolikus keresztény Anyaszentegyházat, Szenteknek egyességét, bűnőknek bocsánatát, testnek föltámadását és az örök életet. Amen.

Isten! Ki foghatná fel, kit jelent ez? Nekünk csak a földiekről vannak fogalmaink, az érzékeink alá eső dolgokról. A földiek létezése, azok egymásra utaltsága, az érzékelhető dolgok remek törvényszerűsége, az élet csírája, a mozgás, mind-mind utalnak egy valakire, egy eszes lényre, ki kívül áll ezeken, ki ezeket létre hozta, vagyis teremtette, összeállította, egymással függő viszonyba rendelte, törvényt adott nekik, az életet, a mozgást megindította. De ez még nem hit, ez az emberi elme következtetése: valakinek lennie kell, aki nem teremtmény, hanem Teremtő, akit azután Istennek, nem teremtménynek mondunk, és minden olyan tulajdonságokkal felruházzuk, amelyekkel eszünk szerint bírnia kell: hogy szellemi lény, mindenható, örök, mindenek ura és csak egy.

De amikor azt vallom: hiszek, ezzel azt mondom, hogy nem bízom érzékeimben, azok megcsalhatnak; nem bízom elmémben, az tévedhet, hanem kételkedés nélkül elfogadom más szavát, mint igazságot. Miért? Mert aki ezt mondja, az nem akar engem tévedésbe ejteni, – de nem is tehetné, mert az ellenkezne az ő lényével – mert aki ezt mondja, az maga teljesen birtokában van az ismereteknek, tévedésbe őt semmi sem ejtheti, csakis a tárgyi igazságot mondhatja. Az alanyi igazság ugyanis nem mindig igazság, lehet hallucinálás, elnézés, beképzelés.

Hiszek, nem embernek, hanem Isten szavának. Mert Isten nem volna mindenható, ha az eszes lénynek, az embernek nem tudná magát kinyilatkoztatni, vagyis nem tudná valamiképpen közölni az emberrel: ki ő, az Isten; mit kíván az embertől, mit akar az emberrel. Ez a kijelentés kötelezi az embert; ez a religió, a kötelezettségünk az Istennel szemben; ez a hit, az Isten szavának, ígéjének okoskodása, fontolgatás nélkül való elfogadása, akkor is, ha eszünk fel nem foghatja.

De tényleg közölt-e Isten valamit is az emberrel? Hogy az első ember ismerte Istent, és hogy a bűnbeesése előtt mélységesebb tudása volt Isten felől, azt bizonyítja a töredék, ami azután is megmaradt az emberiségben; a vallás, mely bár torz alakban, de minden népnél feltalálható; még a bűnbeesésről is tanúskodik az ősi hagyomány, melyet az ős leletek szerint a legrégibb népek is megőriztek. De Isten szólott hozzánk később is, a pátriárák, próféták útján; legtöbbször pedig az ő szent Fia, Jézus Krisztus útján. S itt már a történelem és irások is segítségünkre jönnek. Mert Jézus Krisztus történelmi élő ember, tanítását a kiválasztott tanítványsereg megőrizte, sőt négyen írásban is átadták az utókornak. De ez az írás: az evangélium, nem mástól, mint Jézus élő szavától nyeri tekintélyét, mert Jézus nem írásban, hanem szóval tanított, és apostolainak is az igehirdetést, a prédikálást parancsolta meg. Ez az élő szóval történt tanítás, a teljes tanítása Jézusnak, melyet a Szentlélek eljövetelekor a tanítványok hirdetni kezdettek: és ezt nevezzük szent hagyománynak. A szentírás már nem minden tanítását tartalmazza Jézusnak, sőt csak évek múltával jegyezték le azokat a Szentlélek sugalmazása mellett; szent ez is, Isten ígéje ez is, de hogy Isten szent ígéje valóban, azt csak az apostolok élő tanításából, a szent hagyományokból tudjuk.

Meg van-e ez a Jézus tanítása szeplőtelenül? Az eszem azt mondja: Meg kell lennie, mert másként céltalan, hiába való, eredménytelen lett volna Jézus élete, fáradozása. És ha megvan, csak egy helyen van meg, különböző vallások között, csakis egyben taníthatják azt szeplőtelen tisztaságban, – csakis abban a vallásban, hol az apostoli hagyományokat épen megőrzik – mely nem egy vagy több, hanem minden nép vallása lehet; csakis abban a vallásban, melynek apostolait Jézus az igehirdetéssel megbízta, hol ez a megbízatás apostoli utódokra átszállva érvényben van; ahol e megbízatás folytán Jézus akarata érvényesül: Hirdessétek az evangéliumot, az én tanításomat és én veletek vagyok a világ végezetéig: vagyis nem engedhetem meg, több: megakadályozom, hogy mást tanítsatok, mint az én szent tanításomat. Szent ez, mert én, a szent Isten hirdetem; szent, mert megszenteli azokat, kik hallják és megtartják. Krisztus igazi tanítása egyedül csakis az: egy, szent, katolikus és apostoli egyházban lehet meg; csakis abban található meg; és ez Péteren, mint kőszálon épült, mert őreá építette Krisztus Urunk az ő egyházát, melyen a pokol kapui, hatalmasságai erőt nem vesznek soha. Ezt nem ember, hanem Isten Fia mondotta, az ő szava pedig isteni erő és hatalom, isteni tény.

Ebben a tudatban imádkozom a Crédót; teszek hitemről vallomást, mondom el az apostoloktól öröklött, éppen ezért apostoli hitvallást.

Egy Istent hiszek, ki lényében egy, de személyében három: Atya, Fiú, Szentlélek. Titok ez, felfoghatatlan titok, éppen azért hiszem; de e hitem alapja Jézus szava: Elmenvén, tanítsatok minden nemzeteket, megkeresztelvén őket az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében: a háromszemélyű egy Isten nevében.

Hiszek a mindenható Atyában, a mennynek és földnek teremtményében: ki nemcsak látható világot teremtett, hanem láthatatlant is, a szellemi lényeket, az angyalokat, kik közül nagyon sokan pártot ütöttek Jézus ellen, és ezért elkárhoztak. Ezek a pártütők, a gonoszlelkek minket is gyűlölnék, míg a hűségesek szeretnek minket; s amíg a gonosz lelkek kárunkat akarják, testünket, lelkünket rosszra ingerlik, csábítják, a jók csak javunkat keresik, sőt őriznek, óvnak minket, imádkoznak érettünk. Teremtett embert is; de Isten az embert földből alkotta, s lelket lehelt abba. Testünk anyagi, mint a többi lényé; de van benne valami nem testi, a lélek, melyet Isten lehelt belénk, s míg az a test romlandó, mulandó: a lélek halhatatlan, örökké megmaradó.

Valamikor a lélek méltóságáért, a testünk sem volt mulandó és romlandó. Mert Isten nagyértelmű és szabad akaratú lényeknek teremtette az embert. Hogy a mulandóságtól továbbra is ment maradjon az ember teste, Isten az embert próbának vetette alá. Az emberi kíváncsiságot azonban a kígyó külsejében megjelent csábító ördög felhasználta, és azzal, hogy lesztek mint Isten, ha e tiltott fa gyümölcsét megízlelitek, a gyengébb nőt engedetlenségre vitte, s utána a férfi is ugyanígy engedetlenné vált a nő szavára. Ez az engedetlenség megtorlatlanul nem maradhatott, annál kevésbé, mert előzetesen is figyelmeztette Isten az embert a bekövetkező büntetésre.

Miben állott e büntetés? Kiestek Isten éltető kegyelméből, mert engedetlenségük, kevélységük – Istenné kívántak lenni – méltatlanná tette őket az istenfiúságra; a sátán hatalma alá kerültek, a boldogság honából távoznuk kellett. Akaratuk meggyengült, a rosszra hajlandóbbá lett; innen a sok bűnös indulat, szenvedély; értelmükre homály ereszkedett, és csak homályosan látják az igazságot, innen a sok tévely úgy erkölcsi, mint bölcséleti, társadalmi, sőt vallási téren is. És mivel testtel ízlelte az eledelt, benne betegséget, fájdalmat, fáradságot, sőt halált okozó mérget nyelt el; és sehol soha nincs nyugta, mintha minden ellene esküdött volna: ember, állat, növény, föld, víz, levegő, tűz, napfény, sötétség, hideg fagy, égető, perzselő meleg – az egész természet.

Mivel az emberi nem őse volt az, ki így kiesett Isten kegyelméből, és vált a harag fiává; utódai is öröklték e bűnös állapotot, és a rettenetesen súlyos, de megérdemelt büntetést is. Azért nevezzük peccatum originale, eredeti bűnnek. Forrásmérgezés történt, az onnan előtörő víz mérget ont; az emberiség fájába bűn oltatott, a bűn elterjed annak minden fakadásába.

Csak egybe nem: Jessze vesszejébe, a Boldogságos Szűz Máriába nem, akit Isten az ő fia kedvéért, a saját méltóságáért megóvott e bűn átöröklésétől, miként azt már a kemény ítéletkor kijelentette az Úr, mert az ördögi szellemet is büntetnie kellett: Inimicitiam ponam inter te et mulierem. Ellenkezést vetek közted és az asszony között. És az asszony, akit a sátán mindig ellenséges szemmel néz, ugyanaz, kinek Jézus a keresztfáról mondotta: Asszony! Mulier, ecce filius tuus: Íme a te fiad! Az Úr Jézus édesanyja Mária: ipsa conteret caput tuum. Ő összetöri fejedet!

Ez az isteni végzés volt az emberiség vigasza, egyedüli reménye: Isten nem vetette el az emberiséget mindörökre. Lesz még szabadulás. Ezért ujjongott Éva, amikor első fiát megszülte. De még nagyon korán lett volna ekkor a szabadulás; a bűn mérgének forró lázba kellett ejtenie az egész emberiséget, hogy annál szembetűnőbb legyen az Isten irgalmassága. Amikor már csaknem az egész emberiség bálványimádásba sülyedt, jött csak el a kezdetben megígért, s később csaknem minden életkörülményeiben megjövendőlt Megváltó, az Úr Jézus Krisztus.

Kicsoda Ő? Az Atya-Isten egyetlen Fia, a mi Urunk Istenünk. De előbb emberi testet öltött magára; a Szentlélektől fogantaték, nem embertől, nem is emberi módon: Szűz Máriától vett magára emberi testet, tőle született, mint kis gyermek, Ő nevelte, táplálta, mint saját szülöttét, tőle tanult beszélni, járni; úgy fejlődött testben és értelmességben, mint más gyermek: Ez a megtestesülés szent titka. Mint Szent Pál mondja, az Isten Fia a második isteni személy exinanivit se: kiüresítette önmagát; mindenben hasonlónak lett hozzánk, a bűnt kivéve. Az Atyának Isten Fia és a Szűz Máriából emberré lett Ember Fia egy személyben egyesül; az isteni és emberi természet, az isteni és emberi akarat megmarad különállónak ugyan, de egy személy a birtokosa mindezeknek: az istenember Jézus Krisztus.

S miért történt ez? Hogy a bűn átka alatt nyögő embert, ember engesztelje ki Istennel, s mégis isteni értékű legyen ez a kiengesztelés: az istenember volt csak erre képes. A halált halállal kellett jóvátenni, életté varázsolni, a halál fullánkja s mérge csak embernek árthatott: az ember Jézus e mérget saját halálával ellenméréggé, az élet szérumává tette, de csak az ő istenségével.

Miért lett Isten Fia emberré? Mert megváltani akart minket; mert tanítani akart minket életével, tanításával, cselekedetével; mert szenvedni és meghalni akart érettünk s ezt csak emberi testben tehette; mert örök istenfiúságot akart nekünk adni, és ezt szenvedései s halála árán nyújtotta nekünk; mert vérében akart megfürösztelni minket s kedvessé tenni Atyja előtt; mert eledelünk akart lenni, és a megtestesülés volt ehhez az első lépés, hangos kiáltás: ember, ha titokzatos emberi alakot ölthettem fel, éppoly titokzatosan a szentségi kenyérben az én istenemberi testemet is nektek adhatom!

Ez a Jézus Krisztus történeti tény. Mert Poncius Pilátus volt zsidó országban a római helytartó, amikor megkínozták, megfeszítették és a keresztfán meghalt. Hogy halálakor a nap elsötétedett, a kősziklák megrepedtek, a templom kárpitja meghasadt, a sírok megnyíltak, ez mind az ő fensőbb, az ő isteni lényéről tesz tanúságot.

Azt azonban, hogy valóban Isten Fia volt, miként a pogány százados mondotta, nem annyira ezek, mint a feltámadása pecsételte meg. Ez az a jel – a Jónás próféta jele, melyet Jézus az égi jelet kívánó ellenségei előtt hangoztatott – a döntő bizonyíték az ő isteni mivolta mellett. Mert meghalnia is azért kellett, mivel Istenné tette magát, s hiába unszolták: Szállj le a keresztről, és hiszünk neked; nem szállt le, hanem meghalt, és harmadnapra feltámadott, hogy tudják most már, amit nem akartak hinni.

Mi lett volna, ha fel nem támad? Ez arra vallott volna, hogy nem Isten Fia, csak álmodozó emberi vallásalapító. Tanítása is emberi, és mint ilyen, nem kötelező, talán téves is, talán balgatag is. Meghalt, s vele lezárult minden, mindenkinek tetszésére van bízva, vajon elfogadja-e vagy sem tanítását, senki felelősségre ezért őt nem vonja.

De feltámadott. Feltámadott harmadnapra. Tanúk vannak reá, Mária Salome és társai, Mária Magdolna, Péter apostol, a tíz apostol Tamás híjával, ki a tíz apostol szavára sem hitte;

de nyolcadnapra ő is leborult: Én Uram és Istenem! kiáltással előtte; Kefás és társa, kik a kenyértörésben ismerik fel őt; majd többen ötszáznál Galileában, kik látták őt feltámadása után, sőt többen érintették, vele együtt étkeztek, látták a szegek lyuggatásának helyét testén, és meggyőződtek arról, megtapasztalták azt, hogy ugyanaz a Jézus, kit megfeszítettek és megöltek, jelent meg nekik, mert él, mert feltámadott, miként előre megmondotta. És e hitükért, azért hogy az ő feltámadásának tanúi ők, sokat szenvedtek és meghaltak.

Feltámadott, de előbb alászállott a pokol tornácára, hogy a benne hívó és remélő, megváltását váró elhunyt embereknek megvigye az örömhírt: Megváltottalak titeket, szabad már a mennyországba vivő út, nyitva áll előttetek annak kapuja, negyven nap múlva ünnepélyesen is bevonulok veletek Atyám országába, hogy elfoglaljam a királyi széket Atyám jobbjára felől.

Feltámadott! Nem ember, Isten ő; amit ő tanított, Isten ígéje; amit ő parancsol, Isten parancsa; amit ő ígért, Isten ígérete. Már többé nem válogathatunk abban, miképpen szolgáljunk Istennek, mit tartsunk Isten felől, mit gondoljunk életünk céljának; vége minden találgatásnak, vélekedésnek, habozásnak; csak egyet tehetünk: el kell fogadnunk tanítását, meg kell tartanunk parancsait, hogy részesüljünk ígéreteiben, mert másként tapasztaljuk az ő hatalmas kezét, büntetéseit.

Jóvátette az első ember ballépését. Az engedetlen volt, ő engedelmes mindhalálig, a keresztnak haláláig; az kiesett az Isten kegyéből önhibájából, ő önérdemeivel visszaszerezte azt nekünk; megmentett az örök haláltól, visszaadta nekünk ősi jussunkat, a mennyek országát. Értelmünk elé új világosságot állított, a hitnek világosságát: akaratunkat kiemelte kegyelmeivel a gyarlóságból, s bár azért ellenségünk a természet, kínoz a betegség, gyötör a munka, és meg kell halnunk, de ezek mind javunkra szolgálnak, velük érdemeket szerezhethetünk, hervadhatatlan, örök dicsőséget.

Most már felmehetett a mennyekbe, hogy elfoglalja a dicsőség székét Atyjának jobbjára felől, mert befejezte a nagy művet: a megváltást. Felment a mennyekbe, hogy ott az ő követőinek dicsőséges lakhelyet készítsen. De ismét eljön nagy hatalommal és dicsóséggel, hogy megítélje a világ végén az élőket és holtakat egyaránt. Ez lesz a világ ítélete, hogy a jók az egész világ előtt vegyék el jutalmukat; a gonoszok pedig az egész világ szemeláttára bűnhődjenek. Ez csak majd a világ végén a feltámadás után lesz, Isten azonban minden embert ítélőszéke elé állít már a halál percében, és lelkük vagy egyenesen Isten színe látására jut, ha minden bűntől és bűnadósságtól mentek voltak, vagy még egy ideig tisztulniuk kell a tisztító tűzben, míg odakerülhetnek; vagy egyáltalán nem méltók erre, mert halálos bűnben éltek s haltak meg, azért a pokolban a helyük.

Ez az elosztása az elhunytak lelkeinek csak a világítéletig marad meg, a test feltámadása után már csak örök bűnhődés: pokol, és örök jutalom: mennyország lesz.

Isten egyszülött Fia befejezte a megváltás művét, annak folytatása, állandósítása, az emberek megszentelése a harmadik isteni személyé: a Szentléleké. Maga mondotta tanítványainak: Nem hagylak itt titeket árván. Ne szomorkodjatok, más Vigasztalót küldök nektek, ki veletek marad a világ végéig, az Igazság lelkét, kit az Atya küld az én nevemben, ki megtanít titeket minden igazságra és eszetekbe juttat mindeneket, amiket én mondtam nektek. És meghagyta nekik, hogy egybegyűlve, imádkozva várják a Szentlelket.

Tizednapra, – a feltámadás után ötvenedik napra – el is jött nagy szélzúgásban, és tüzes nyelvek alakjában alászállott az apostolokra és azokra, akik ott egybegyűlve voltak. Azért pentekost, magyarosan pünkösd ez ünnep neve az ötvenedik napról. Leszállott az egy házban összegyűltekre, e gyülekezet görögül ecclesia, az egyház, mint magyarul nevezzük.

A Szentlélek ez alászállása az anyaszentegyház születése. A Szentlélek ebben az egyházban működik, mint vigasztaló, paraklitus, mint advocatus, ügyvéd, mint spiritus veritatis, mint az igazság lelke.

Vigasztaló, mert a Krisztus által alapított szentségekben megszentelő és segítő kegyelmeket Ő ad nekünk az Egyházban.

Védő, az Egyház nagy ügyeinek nagy védője, hogy a pokoli hatalmasságok diadalt ne arathassanak rajta. Üldözhetik, irthatják tagjait, megfoszthatják a szabadságtól, rágalmazhatják, eretnkségeket és szakadásokat okozhatnak, – de az Egyház áll, az üldözésekben csak megerősödik, az elnyomatás csak javára válik, a rágalomok, tévtanok, szakadások csak megtisztítják az emberi gyarlóságok folytán ráakodott szeplőktől.

Az Igazság lelke, éppen ezért nem tévedhet az Egyház a hit és erkölcs dolgában; Krisztus tanításától, az igazságtól: én vagyok az igazság! mondotta, – soha el nem térhet. Egyes emberek, még apostoli utódok, püspökök is tévedhetnek; az egész egyetemes egyház azonban, az apostolok utódai, a püspökök egyetemessége azonban soha el nem térhet az igazságtól, – míg a Kőszikla Péter, Péter utóda, lehet bűnös ember, de Péter is elbukott; mégis megingathatatlan Kőszikla marad, az anyaszentegyház fundamentuma marad, őreá építette Krisztus az ő egyházát, őerte imádkozott kinszenvedése idején; hogy meg ne fogyatkozzék a te hited – és megtérve megerősítsed atyádfiait, a többi apostolt; őneki adta a mennyek országának kulcsait, őt bízta meg, hogy legeltesse az ő bárányait, legeltesse az ő juhait.

És ebben az anyaszentegyházban a Szentlélek személyenként is működik szent sugallatokkal, lelki ösztönzésekkel, az isteni kegyelem segítségével, hogy az egyes tag el tudja kerülni a bűnt, az egyes tagnak kellő ereje legyen az erények gyakorlására, hogy az egyes ember, ha elesett is, fel tudjon kelni, bűnbánatra ébredjen, a bűnvallomásra bátorsága és alázatossága legyen, – és bocsánatot nyerjen. Hogy kialakuljon és lehessen a Szentlélek temploma, az életszentség magasabb és magasabb fokára juthasson – és a mennyekben nagyobb dicsőséget nyerhessen.

És ez a műve a Szentléleknek, a szentek egyessége az Anyaszentegyházban. A földön küzdők, az Isten harcosai: a küzdő egyház, melynek sebesült, beteg tagjai is lehetnek; – a mennyekben jutottak serege, a diadalmas Egyház; – és azok lelkei, kik tűzben tisztulnak még, hogy a mennybe juthassanak; a szenvedő Egyház: az Anyaszentegyház e három tagozata egységet alkot. A küzdők segédelmet kérhetnek azoktól, kik Isten színe látására eljutottak, vagy bizonyosan eljutnak, és mert szentek ők, Isten kedveltjei, kiválasztottjai, pártfogolhatják is őket Istennél; viszont a még tisztulás alatt levő lelkeken a küzdők is segíthetnek imádsággal és önmegtagadással, legfőképpen pedig a búcsúkkal, hogy előbb leróhassák bűnadósságaikat. Ezért imádkozunk, ezért misézünk a megholtak lelkéért, kik az Úrban haltak meg; ezért szeretjük, tiszteljük a szenteket, vagyis kik már Isten színe látására jutottak, és könyörgünk, esedezünk hozzájuk; de csak tiszteljük, de csak kérjük őket, de nem imádjuk, mert egyedül Istent illeti az imádás. Hogy misézünk a szentek tiszteletére, ez nem annyi, mintha áldozatot mutatnánk be nekik, mert a szentmisében Istennek, egyedül Istennek mutatjuk be az Úr Jézus keresztdózatának titokzatos megújítását, – amíg a szentekről csak megemlékezünk Istenhez irányított könyörgéseinkben.

Ez a Szentlélek az anyaszentegyházban hármassal nagy reménnyel tölt el bennünket.

Van minden bűnre bocsánat, mert Jézus meghalt az egész világ bűneiért. Nem szabad azért kétségbeesnünk, Isten kegyelme révén kiemelkedhetünk bűneinkből, a megrögzött bűnösből is válhat Isten kiválasztott szentje.

Van feltámadás, mert Krisztus mondotta. Én vagyok a feltámadás és az élet! Testben támadunk fel, hogy testben harcolván Isten ügyéért, testben vegyük el a jutalmat is; hogy testben bántván meg az Istent, testben lakoljunk bűneinkért is. Ha Krisztus feltámadott halottaiból önerejéből, ha fel tudta támasztani egyetlen szavával a bomlásnak indult Lázár tetemét: minket is fel tud támasztani. Ha Isten a világot semmiből a létre hozta, kisebb ennél a már létezőket egybeállítani: a test feltámadása, – a széjjeloszlott emberi testet a lélekkel ismét egyesíteni, élővé tenni. De fel kell támadnunk már csak Krisztus testének méltóságáért is, mert

kimondta: Aki eszi az én testemet – feltámasztom az utolsó napon. Ne sajnáljuk a testet, minél többet szenved, annál dicsőbb feltámadásra ébred.

Mert a feltámadás után egy másik élet, örök élet kezdődik. De ez kétféle. Azokra, kik itt most Istent félik és neki híven szolgálnak, megdicsőült örök élet vár, melyben Istent színről színre látják, mely nem ismer bút, bánatot, keserőséget, félelmet, betegséget, szenvedést, üldöztetést, bántalmakat, gyűlölséget s halált. De akik itt Istent nem akarták ismerni, neki nem akartak szolgálni, kegyetlenül keserves, reménytelen örök életet várhatnak csak; mert Istent soha nem láthatják, csak igazságát érzik, s emiattátkozzák magukat, gyűlölik magukat, kétségbeesnek, szenvednek, s a halált kívánják, de élniük kell örökké. Szem nem látta, fül nem hallotta s az emberi szívbe nem hatolt, – most még elképzelni sem tudjuk azt, ami azokra vár, kik Istent szeretik; – de jaj azoknak, kik Istent gyűlölik, mert férgük soha meg nem hal.

Ez az én hitvallásom, e szerint akarok élni, ebben meghalni, de mivel a hit Isten kegyelme, alázatosan kérem, hogy legyen mindig velem, mert csak az ő erejével tudok hitem szerint élni, az ő erősítésével tudom csak hitemet megváltani, csak az ő kegyelméből tudok hitemben állhatatosan megmaradni – és hitem jutalmát, az örök boldog életet megnyerni. Éppen azért e hitvallást mindennap gyakrabban elmondom, hogy hitemben megerősödjem, a harcot dicsőségesen megvívjam és az élet koronáját elnyerjem. Amen.

IV. Istennek tíz parancsolata

1. *Én vagyok a te Urad Istened: Uradat Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj.*
2. *Istennek nevét hiába ne vedd.*
3. *Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszenteljed.*
4. *Atyádat és anyádat tiszteljed.*
5. *Ne ölj.*
6. *Ne paráználkodjál.*
7. *Ne lopj.*
8. *Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen.*
9. *Felebarátod feleségét ne kívánjad.*
10. *Se házát, se mezejét, se másféle jószágát ne kívánjad.*

A hit egymagában nem üdvözít. Nem az, aki mondja: Uram, Uram, megy be mennyek országába, mondotta Jézus, hanem aki Atyám akaratát cselekszi, ki mennyekben van, megy be mennyeknek országába. A hit nem lehet csak üres szó, ájtatos érzés, más szavának mint igazságnak elfogadása; annak élő valóságnak kell lennie, életét pedig csakis a jó cselekedetek árulják el; de leginkább az emberi akarat fejhajtása: az engedelmisség Isten akaratára, parancsai dologában.

Akarat, parancs! Ezzel szemben áll az ember. Hogy mit akar tőle az, ki neki létet adott, azt nem az ember határozza meg, hanem egyedül a teremtő Isten. S ez az akarat parancs. Vagy teljesíted, – és akkor gyermeke vagy; – vagy elhanyagolod, azért se teszed, és akkor büntetésre méltó vagy. Nem szolgálja urát az a szolgál, aki mindig saját akaratára szerint akar cselekedni, urának szavára, akaratára mit sem ad, csak úgy szolgál, ahogyan neki kedvére van, csak abban fárad, ami neki jól esik.

A tíz parancsolatot Isten Mózes útján adta, villámlás és mennydörgés között hirdette ki Sina hegyéről. Két kőtáblára volt írva, az egyikben 3 parancs állott, hogy miként kell Istent szolgálnunk, a másikon 7 parancs volt írva, hogy embertársainkkal szemben miként kell viselkednünk. Ezt nevezi az ószövetség törvénynek, de Szent Pál szerint a törvény teljesítése még nem üdvözít, hanem csak a kegyelem, a Jézusban való hittel egyesült engedelmisség e parancsokkal szemben. Az Úr Jézus, az újszövetség isteni törvényhozója, ezt az ószövetségi törvényt csak tökéletesítette az evangélium útján: Non veni solvere, nem felbontani, meglazítani jöttem, hanem adimplere, a legmagasabb tökéletességi fokra emelni. És egybefoglalta két fő parancsba a tíz parancsolatot: Szeresd Istent mindenek felett; szeresd felebarátodat, mint önmagadat! S erre az új törvényre mondotta, hogy ebből senki egy jöttát, egyetlen i betűt sem vehet el, míg csak mindenek be nem teljeseznek.

Szeresd Istent mindenek felett! Ez az első főparancs. Aki szeret, az elhiszi, amit a másik, a szeretett lény mond; attól mindent remél, annak mindenben kedveskedni akar; azért mert Istenről van szó, imádatokkal borul le az ő Szent Felsége előtt. Ez az első parancs: Istened vagyok, csakis engem imádj, csakis nekem szolgálj!

De nem ezt teszi az Istentagadó, ki nem hiszi el Isten létezését, vagy a világmindenséget tartja Istennek, vagy égitesteket, földi teremtményeket, vagy alantós szellemi lényeket vél és hisz Istennek.

Vét Isten ellen, aki nem fogadja el igaznak Isten kinyilatkoztatásait, melyeket Egyháza útján, hogy higgyünk, élénk tár; hacsak egyetlen egyet utasítana is el; vagy pedig eme drága hitet veszélyeztetné kételkedéssel, hitellenes könyvek olvasásával, ilyen beszédek meghallgatásával. Ezért nem szabad másvallásúak prédikációit hallgatni, szellemidézéssel foglalkozni, babonaságokra adni, mert ezek gyengítik hitünket. Másvallásúak isteni

szolgálatában ájtatosságból részt venni, másvallású papnál kereszteltetni, ilyentől áldatni meg házasodást, ilyennel temettetni, már nagy bűn a hit ellen, ennél csak az igaz hitből való kitérés nagyobb. De még a hittagadásnál is súlyosabb bűn, ha gyermekeinket más vallásban engedjük nevelni, ez már ördögi bűn, kárhozatba döntjük a saját vérünket; ez már nemcsak hittagadás, hanem Istentől elrablása, az örök boldogságtól való megfosztása ártatlan saját vérünknek.

Az Istent szerető lélek éppen ellenkezőleg alázattal fogadja Isten titkait, kinyilatkoztatását; óhajt ezeknek bensőségebb ismeretére jutni, azért szorgalmasan hallgatja a hittanítást, olvassa a felvilágosító s az Egyház tekintélyével ellátott írásokat; nem ad a babonákra, ördögi incselkedésnek tartja a szellemidézéseket, bármily tetszetőek volnának is azok.

A szerető szív remél, de nem vakmerően. Nem azt követeli, hogy Isten őt minden körülmények között üdvözítse: hanem abban bizakodik, hogy alázatos kérésére megadja neki a szükséges kegyelmet, hogy üdvözülhessen. Nem buzogánnyal mutogat az ég felé, hanem Krisztus keresztyét emeli fel, s ennek érdeméből kéri az égbe juthatást. S ha bűnbe esnék is, bízik Isten irgalmasságában, hogy megbocsát a bűnbánónak; nem esik kétségbe a legnagyobb bűn elkövetése után sem; de irtózik annak még csak a gondolatától is, hogy bűnt-bűnre halmozzon, mert Isten úgyis megbocsát. Isten szent segedelmére számít, de már azt nem várja, hogy Isten csodát műveljen érdekében.

Az Istent szerető lélek szereti az Istent, szívvel, szóval, tettel; de nem a jutalomért, sem a büntetés félelme miatt, hanem mert Isten szeretetre méltó. Amikor a szeretetről beszélünk, melyet Isten iránt kell viseltetnünk, akkor a Bölcs igéjére kell emlékeznünk: Sapientia aedificavit sibi domum! Arra a gyönyörűsége házra, melyet a végtelen bölcs Isten épített magának, hogy benne a szentek iskoláját felállítsa, melyben minden, de minden Isten dicsőségét hirdeti, melyben ő a tanítómester: a Szentlélek megtanít titeket mindenre, úgymond az Úr Jézus; melynek van nagy múzeuma: a szentek viselt küzdelmei, ereklyéi; van hatalmas könyvtára: az egyházatyák és tanítók remek művei; de csak egy tankönyvet ismernek: a Szentlélek sugallta Bibliát.

Mennél magasabb hegyre mászunk, annál nagyobb a látókörrünk, s a szeretet szárnyain magasabbra emelkedhetünk, mint a repülőgéppel, s mennél magasabbra emelkedtünk, annál inkább Isten vonzóerejének hatása alá kerülünk, s a földi nehézkedési erő egyre gyengébbé, erőtlenebbé válik.

Mert mi is az: Istent szeretni? Nem negatívum az; hogy meg ne bántsuk engedetlenségünkkel; de még az engedelmség sem mindig szeretet, csak kötelességteljesítés, és erre a büntetéstől való félelem is rábírhat. A szeretet vágy, a szeretet lefoglaltság, a szeretet önfeledés, a szeretet soha nem csökkenő, soha nem szűnő valami, mint Szent Pál is mondja: Charitas nunquam cessat, – a szeretet soha meg nem szűnik.

Az Istent szerető szív mindig Isten jelenléte, közelsége után vágyódik. Szinte el sem tud lenni anélkül, hogy mindig rá ne gondolna. Bármilyen szép, lélekemelőt lát a nagy természetben, minden: csillagok, napfény, virág, gyümölcs, hegy, völgy, vidék, évszak, üdítő eső, harmat, hópehely stb. Istent juttatja eszébe: minden jóban, szépben, rettenetesben, hatalmasban Istent áldja a lelke. Istent csodálja és szereti a szíve. A távolság, hogy még mindig nem lehet állandóan Istennél, ajkaira csalja Szent Pál kitörő fohászát: Ki szabadít meg engem testem tömlöcéből? Vágyik meghalni és Krisztussal lenni. Feloszlani kíván: cupio dissolvi, hogy Krisztussal lehessen: et esse cum Christo.

Az Istent szerető szívet ez a szeretet teljesen lefoglalja. Vivo ego, jam non ego, sed vivit in me Christus, mondja Szent Pál; élek, de már nem én, hanem Krisztus él én bennem. Minden gondolata Istennél lakozik, minden érzelme Istenre irányul, mintegy Istennel együtt jár-ke, ezen a világon is. És boldog, kimondhatatlan boldog ebben az együttélésben. Azt mondja, mit Szent Péter mondott Urunk színeváltozásakor a Tábor hegyén: Uram, jó nekünk itt lennünk! Ha akarod, építsünk három hajlékot, Neked egyet, Mózesnek egyet, Illésnek egyet.

Mert az Istent szerető szív feledi önmagát. Érti a földi bajokat és szenvedéseket, érzi és bántja az emberi gőg, hálátlanság, mellőztetés, üldöztetés, de valamiképpen úgy érzi, hogy az apostol intelme szerint: Induite vos Christum, beleöltöztött Krisztusba, – és e bajok, betegségek, bántalmak, gyötrelmek kedvesek előtte, hiszen ékkövek ezek, a sebhelyeivel feltámadt Krisztusra csak ilyen drágakövek illenek.

Quis me separabit a charitate Christi? Kérdi, nem is kérdi, hanem harsogja a szerető szív diadalmas hangjain Szent Pál: Kicsoda, micsoda választhat, szakíthat, el engem a Krisztus szeretetétől? Éhség, mezítelenség, üldözés, szenvedés, halál; oh, mily kicsiségek ezek! A charitas nunquam excidit, ez a szeretet nem ismer kihagyást, akadályt, bénítást, szünetet, megszűnést, ez soha meg nem szűnik. A három között, a hit remény és szeretet között a legnagyobb, egyedül örök életű a szeretet.

Az Istent szerető szív soha nem néma. Ha ajka elnémul is, mert nem tud érzelmeinek kifejezést adni; mint Szent Pál mondja, hallottam igéket, miket emberi ajak ki nem mondhat. Ez a szív beszédesen érzi az igéket s hangos szó nélkül, emberi igék nélkül is folyton gőgicsél, mit csak Isten ért meg. Micsoda szeretet, hála, dicséret, imádás, alázat, bánat, ártatlanság, kedvesség, ragaszkodás, öröm, béke, kegyelet, ujjongás ömlik el ezekben az érzelmekben!

Istent nemcsak szívvel, hanem szóval is kell szeretnünk. Hisz a nagy indulatok már nem egyszer megszólaltatták a némákat is. S csakis e nagy istenszeretetből fakadtak az ószövetség nagy énekei, szent zsoltárai; ez tette a költők királynőjévé Máriát, mert remekebb éneket a Magnificatnál ember ugyan nem zenghet. A három ifjú éneke, a zsoltárok énekei, a Judit, Eszter, Anna, Zachariás, a próféták, Mózes s az egyház remekebbnél remekebb himnuszai a legfenségebb költemények.

Nem kell azonban azt vélnünk, hogy csak remekművekben dicsőíthetjük Istent. A gyermek ártatlan gügyögése kedvesebb Isten előtt, mint a költő választékos kifejezése. S a szerető Isten gyermeke folyton suttog, folyton kérdez, folyton beszél, talán maga sem érti, mit; de oly jól esik neki. Nem ismer félelmet, nem gondol Atyjának fenségére, hatalmára, csak egyet tud, hogy ő Istent szereti, neki gügyögnie kell.

De nem mindig ilyen gyerekes csacsogásban éli ki szeretetét. Mások előtt csak Istenről tud beszélni, s soha be nem telik Isten magasztalásával, dicsőítésével; miként az apostolok: loquebantur magnalia Dei: Isten nagy műveit hirdették mindenütt. Nemcsak beszél, hanem énekel is soha nem hallott, valami másvilági dallamon, valami nem művészi, de minden művészetet meghaladó zengzetes hangon, hiszen az angyali karok is dicsőséget zengnek az Úrnak: egyetlen foglalatosságuk az ének, a zene: Szent, szent, szent, a seregek Ura Istene! Az egek és a föld telve a Te dicsőségeddel. Hozsanna! Hozsanna!

Az Istent szerető lélek tettel is szereti Istent. Dolgozik, fárad, áldoz az Ő érdekében. Istenhez akar téríteni mindenkit; a bűnök kiengesztelésére, a bűnösök megtéréséért imádkozik, böjtöl, sanyargatja testét; hajlékot épít neki, hol a szentségi színek alatt lakjék, hol őt imádják, dicsőítsék, kérleljék, neki áldozatot mutassanak be. Tanít, int, bátorít, lelkesít; – megakadályozza Isten megbántását, törvényeinek semmibe vételét; védelmére kel a társadalomban, közületekben, törvényhozásban: anyagiakkal támogatja a hit elterjesztését, a templomok szükségleteit segíti előteremteni. Röviden azt akarja elérni szóval, hatalommal, áldozattal, drágaságok felajánlásával, hogy Isten uralkodjék mindenütt és mindenben.

De az Istent szerető lélek azt is jól tudja, hogy Istent hódolat és imádás illeti, hogy őt nyilvánosan is felségéhez méltó tisztelettel kell kitüntetni. Nemcsak egyéni, hanem közös istentisztelet is jár neki, mint az egész világ urának. Ezt a hódoló istentiszteletet nem emberi önkény, hanem felsőbb parancs szabja meg. Az ószövetségben állati, eledel, ital és tömjénillat áldozatot követelt az Isten, – az újszövetségben csak egy áldozatot akar, s erre az egyre mutattak az ószövetségi áldozatok: az Úr Jézus szentségi feláldozására, az Úr keresztáldozatának megújítására titokzatos módon; és ezt maga az Úr rendelte el, mikor az

utolsó vacsorán bemutatta az első szentmisét, s meghagyta: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

Ez az Isten által elrendelt hivatalos istenszolgálat. A többi: kereszttetés, térdhajtás, mellverés, térdelés, hajlongás, állás, kézösszetétel, karok kiterjesztése, fejhajtás, földre borulás: mind külső isteni szolgálat ugyan, de nem a fő, az elrendelt, a parancsolt, és ezeket magánájtatosságok keretében is alkalmazzuk. Mert ezekre a mi emberi mivoltunk is reászorul, Testből és lélekből állván az ember, belső érzelmeinek külsőképpen is kifejezést kénytelen adni. S az ember nem tud Istennek egész tiszteletet nyújtani, csakis ha az egész ember, a test és lélek együttesen teszi ezt. Azért mondotta az Úr: lélekben és igazságban imádják majd az Istent: nemcsak külső ceremóniákkal, hanem bensőségesen, lélekben: nemcsak véletlen, kedvünk szerint való módon, hanem igazságban; Istentől megparancsolt igazi, Istent egyedül megillető, és teljesen kielégítő, isteni áldozatban.

Isten második parancsa inkább tilalom: Ne légy felségsértő Istennel szemben. Felségsértés pedig az istenkáromlás, a szitkozódás, a fogadalmak meg nem tartása, az Isten tanúbizonyságul hívása, amikor nincs igazunk, a felesleges esküdözés, az Isten szent nevének haszontalan emlegetése, az isteni szolgálat kigúnyolása, nevetségessé tétele, Isten szolgálóinak megbántása, bántalmazása: megáldott helyek, edények személyek tárgyak: mint templom, temető, egyházi szerek, szerzetesek, fészületek, szentképek rongálása, gúnyolása, profanizálása: egyszerűen tiltja az Isten az ő szent felségének s minden neki szentelt személynek, dolognak legparányibb megsértését.

Isten harmadik parancsa adót követel az embertől: A hétnek utolsó napját Istennek kell szentelnünk. A kereszténység ősi hagyományok alapján Krisztus Urunk feltámadásának napját, a vasárnapot szenteli Istennek. Már Krisztus feltámadása után is ez volt a Sabbathuss, mert Krisztus is ezen a napon jelent meg kétszer is az egybegyűlt tanítványoknak.

Ezt a napot Isten szolgálatába kell állítanunk. Nem a pihenés és dőzsölés, nem a tánc és tobzódás, nem a dologkerülés és eszem-iszom, nem a tunyaság és terefere napja ez, hanem Istené, Isten ünnepélyes imádásáé, Isten ígéjének hallgatásáé, jámbor cselekedetek végzéséé, a felebaráti szeretet gyakorlásáé. Ünnepe ez, melyen hétköznapiasan nem viselkedhetünk, s talán az irgalmas Isten a rabszolgák kemény sorsán is akart e napon segíteni, azért tiltotta el a szolgálai munkát. A szegények, a kizsároltak segítségére siet ezzel a nappal.

Ez a három parancsolat, melyet Isten az első kőtáblára vésett. A másik hét parancsolatot tartalmazó kőtábla a társadalmi élet alapját, békéjét van hivatva biztosítani. Krisztus e hét parancsot – egybefoglalta: Szeresd felebarátodat, mint önnön magadat.

Mit szeret az ember, min örködik féltő gonddal? Szereti a tekintélyét; a testi épséget és életét: az utódok nemességét, életerejét; a vagyonát; a becsületét; a családi élet zavartalanságát, – és hogy még csak el se kívánják a javait.

A negyedik parancs a tekintélyt védelmezi: Tiszteld és szeresd atyádat-anyádat. Távol legyen tőled, hogy szégyeneld őket, hogy gorombáskodj velük, hogy elhanyagold őket gyengeségükben, betegségükben, öregségükben; hanem még nélkülözések árán is segéld meg őket. Védd a becsületüket, tiszteld a nevüket, áldd emléküket, imádkozzál érettük életükben, s haláluk után. Engedelmeskedjél, fogadj szót nekik, amíg hatalmasabb kötelesség ezt meg nem tiltja. Kedveskedj nekik. Isten helyettesei ők itt e földön reád nézve, legtöbbet nekik köszönhetsz Isten után; nem érdemelsz hosszú életet, ha őket így nem tiszteld, mert az élet forrását nem becsülöd meg, mert hálátlan vagy, mert kegyeletsértő vagy.

Nem lehet a társadalom hasznos tagja, ki őseit nem tartja tiszteletben; ki a legközvetlenebb tekintélyt nem becsüli meg. Hogyan tisztelje és szeresse az ilyen előjáróit, vezetőit, pásztorát, királyát? Lehet-e ilyen ember áldozatra kész, emberszerető, kötelességtudó – becsületes? Mert nemcsak szüleinket, de előjáróinkat is tisztelnünk kell, s nekik engedelmeskedni.

Az ötödik s a többi parancsolatok mind tiltó rendelkezések. Krisztus parancsa azonban ezeknek mélysegebb tartalma ad, a szeretet mezébe öltözteti azokat, s mi érezzük Szent

Pállal: Caritas Christi urget nos. Krisztus szeretete sürget, kényszerít minket ezek megtartására: sőt tovább, a felebaráti szeretet gyakorlására, mert tudva van előttünk, hogy hazug az az istenszeretet, melyből nem sarjadzik ki a felebaráti szeretet.

A keresztény nem a törvény, a tízparancsolat betűit nézi, hanem a felebaráti szeretetet krisztusi parancsával mintegy prizmán keresztül szemléli, és miként az a nap sugarát a szivárvány színeire bontja, ez is azt más megvilágításba helyezi.

Így az ötödik parancsolat: Ne ölj, tilalma is fenségesebb tartalmat nyer. Ne ölj: ne vedd el magadtól az életet, mert az nem a tied; Isten adománya, műve az, s elvétvén magadtól, jóvátehetetlenül megbántod az Istent, mert a bűnbocsánattól is megfosztod magadat. Az már nagyon közömbös, hogy mi módon: fegyverrel, tűzzel, halálra-zúzódással, méreggel, vízbefúlással követed-e el. De nemcsak az élet elvetése, hanem már annak megrövidítése is ide tartozik: a szándékosság, hogy lassú halált idézzünk elő, a betegségek szándékos elhanyagolása, a búskomorság, a túlfeszített munka, a mértéktelen ivás, részegeskedés, a káros ételek, vagy italok mohó élvezése, a nagy kirobbanásokat okozó szenvedélyek ápolása; mértéket nem ismerő harag, szerelem, pénzvágy. Sőt már az is vétkezik az ötödik parancs ellen, ki életét, egészségét, testi épségét szükség nélkül, vakmerően veszélynek teszi ki: sportok, túrák, versenyek, verekedésekbe keveredés, kihívó viselkedés által.

Ne ölj! Csak a testet, csak a magad testét ne? Nem, hanem a másét se. Gyilkosság, csonkítás, gyűlölséges bosszú, párbaj, verekedés, elkeserítés mind a más élete ellen tör; de az ételhamisítás, éheztetés is. S talán csak az embernyi emberek élete szent? Korántsem, hanem minden már megfogamzott emberi élet, már az egynapos méhmagzat is. Ezeknek megfosztása az élettől még nagyobb bűn talán, mint a már megszületett s megkeresztelt csecsemőé, mert nemcsak a földi élettől, hanem az üdvözüléstől is elesnek, legalább is nem juthatnak Isten boldog színe látására. S nemcsak az anyák, kik ezt megengedik, gyilkosok, hanem a rábeszélők is, a tanácsolók is, a segédkezők is. Mert minden már megfogamzott embernek joga van az élethez, s vadállat módjára sülyyed, ki gyermekének, magzatának gyilkosa.

Csak a test legyilkolása gyilkosság? Dehogy, a lélek megölése nagyobb gyilkosság még ennél is. Pedig aki nem katolikus vallásban neveli gyermekét, annak lelkét öli meg. Jaj a megbotránkoztatónak, hangzik fel Jézus szava. Malomkő köttessék a nyakára, és a tengerbe vettessék, ki egyet a kisdetek közül, megbotránkoztat: – fenyeget az Úr Jézus. Mert nagy bűn a lelkünk elhanyagolása; de saját gyermekünket megfosztani az igaz hittől, a kegyelemtől; az üdvösségtől, valamint mást bűnre tanítani, mást bűnre csábítani, más bűnét dicsérni, más hitét gyengíteni, más hitét elrabolni, mást az isteni szolgálattól visszatartani, mással vásár- és ünnepnap dolgoztatni, mást a kegyelem eszközeitől: imádságtól és szentségektől elvonni, – mást erőszakkal is bűnre kényszeríteni, ártatlanságától és hitvesi hűségétől megfosztani, ezek már nagyobbak, jóvá nem tehetők.

– Ezek mind, de mind förtelmes lélekgyilkolások; sőt maga a rossz példa: fiatalok és gyermekek előtt való káromkodás, Isten gyalázása, rágalmazás, lopás, csalás, erkölcstelenkedés, – már ezek is lélekmérgezések; s ha szülők követik el gyermekeik előtt, megérdemlik a malomkövet. De a lelki, testi előljárók is velük egyetemben, ha a bűnt felburjánzani engedik, sőt nyíltan törvényben is engedélyt adnak, sőt oltalomban részesítik az Istentől tiltott bűnös házaseletet, civil házasságot, házassági elválást.

A krisztusi szeretet nem áll meg a tilalomnál, hanem lelki kényszerűséget érez, hogy gyámolítsa a betegeket s ápolja őket, ruházza a mezíteleneket, adjon enni az éhezőknek, vigasztalja a szenvedőket, megnyugtassa a kétségbeesetteket, tanítsa a tudatlanokat, bűntől óvja az ártatlanokat; imádkozik a bűnösökért, a gyűlölködőkért, betegekért, veszélyben lévőkért, kísértés alatt állókért; hóna alá nyúl az elesetteknek, – világoskodni akar, világosságot árasztani akar, hogy a sötétség eloszoljék, a jó példa világosságát gyújtja fel mások előtt. De más ez, mint: Ne ölj!

Isten azonban nemcsak az emberi életet, hanem magát az élet csíráját is védelmébe vette: Ne paráználkodjál! Te ember vagy, mondotta mintegy, neked nem szabad ösztöneidre hallgatni, hanem úrnak kell lenned ösztöneid felett. Két nagy ösztönöd van: életfenntartási és fajfenntartási ösztönöd, de mindkettő megvan az állatokban is; neked halhatatlan lelked van, őrizd meg ez ösztönökkel szemben méltóságodat; ne rabszolgájuk légy, hanem emelkedjél föléjük.

Ne csak ne kényszeríts senkit akarata ellenére is testi paráznaságra; mert ez erőszak, jogtiprás, rablás és lélekgyilkolás; hanem légy tisztaéletű házasság előtt, házasság alatt, és az özvegyiségben.

Házasság előtt légy érintetlen, ártatlan; házasságban légy szemérmetes és ne csakis élvhajhászó, – özvegyiségben tiszta és tisztességes.

De hogy tested tisztaságát megőrizhesd, ne is gondold olyasmire, ne is vágyakozzál olyasmi után, ne is beszélj olyasmiről, ami lelkedet ily bűnre vihetné; mert nemcsak testben, hanem gondolatban is tisztának kell lenned: ne is nézz mezítelenségre, ingerlő, izgató képekre, ábrázolásokra; annál kevésbé légy magad szemérmetlen viselkedésedben, öltözködésedben, nézésedben.

Az ifjú és özvegy, akár férfi, akár nő, ne érintsen mást, de magát sem, csupa érzékiségből, annál kevésbé hagyja magát szemérmetlenül érinteni; a tetteges tisztátalanságtól pedig akár egyedül, akár mással, mindenkor óvakodjék, mert már a Bölcs megmondta: *Oh quam pulchra est casta generatio cum claritate.* Oh, mily szép a tiszta nemzedék a fényességgel! Mert nincs szebb az ártatlan szemnél, nincs nagyobb kincse a társadalomnak, családnak, nemzetnek, mint a tiszta nemzedék. A fajtalanság férge hetedízíglén fertőz, az élet fáját sorvasztja, országokat néptelenít el, népeket töröl el a föld színéről. Szegény szerencsétlen idétlen, hülye, hervadt, vérbajos gyermekek, mit vétettetek, hogy szüleitektől ily örökséget kaptatok?

Isten hetedik parancsa a véres verejtékünket, a keserves fáradsággal szerzett vagyonkánkat védi, oltalmazza. De nemcsak a lopást tiltja, hanem embertársunk minden szándékos megkárosítását: a csalást adásvételnél, akár rossz mértékkel mérünk, akár más minőségű értéktelenebb dolgot adunk: a vagyonból való kiforgatás minden nemét; a kiuzsorázást; a pénz vagy egyebek kikölcsönzését „soha meg nem adom” szándékkal; az erőszakos fosztogatást, rablást, a titokban megdezsmálást; a gyűjtogatást, az igaztalan vagyonszerzést, a kártételeket, tilos legeltetést, vetés letiprást, fák kitördelését, állatok megetetését méreggel; a talált jószág vissza nem adását.

A keresztény szeretet ellenkezőleg ad a magáéból az erre szorulóknak, elsősorban csak a feleslegből, melynek csak kezelője s nem tulajdonosa, úgy érzi; – de nagy szükség esetén még betevő falatját is megosztja; felkarolja az árvákat, özvegyeket, valóban szegényeket, nekik nem annyira alamizsnát ad, mint inkább munkát, megélhetést, keresetet, ételt és ruhát, orvosságot és meleg otthont nyújt; és nem nézi vallását, nemzetiségét, hálátlan viselkedését, előző bűnözését, hanem csakis egyet lát bennük: Amit egynek a legkisebbek közül tettetek az én nevemben, nekem tettétek; a Krisztust. Ő érte még éhen is kész halni.

Isten a nyolcadik parancsolatban az ember legféltettebb kincsét, még a vagyonánál is többre becsült kincsét: a becsületét veszi oltalmába. Hamis tanúságot ne mondj felebarátod ellen! A hazugság ördögi vonás, még tréfából sem vezet jóra. De minden rosszat rákenni felebarátunkra, mert ez a rágalmozás, megvágása más tisztas hírnevének; de kihíresztelni más, sokszor már jóvátett, megbűnhődött hibáit, ballépéseit; de meggyanúsítani mást alaptalanul; de minden gyalázatot rákiabálni ország-világ előtt másvalakire; de arcul köpni, arcul verni mást ártatlanul, mások előtt, – ez még a hazugságnál is gyalázatosabb, ördögibb.

Nem ez a mi hivatásunk, hanem más: védelmezése az ártatlanoknak, felkarolása a megtérőknek, gyanútól tisztázni a bajba sodortakat, elnémitani a gyalázkodókat, letörölni a piszkot, gyalázatot. Jézus tanítványa már a hazugságnak árnyékától is visszariad. De bár hazudni nem szabad, az igazságot nem mindenkinek s nem mindenkor kell feltárnunk.

A kilencedik parancsolat vétót kiált, s nem engedi, hogy bárki is betolakodjék a családi szentélybe. Ott békének, együttérzésnek, szeretetnek, melegségnek kell uralkodni, mert a jövő nemzedék forrása és nevelője az. Elcsábítani vagy bűnre bírni az atyát vagy anyát, kétszeres gonoszság, mert nemcsak paráznság, hanem megbecstelenítése az ártatlan gyermekek édesatyjának, édesanyjának. Hogyan követelhet az ilyen atya, anya kegyeletes tiszteletet, szeretetet, erkölcsös életet, támogatást, megbecsülést?

A tizedik parancs még a vágyakat is tilalmazza: Ne akarjunk mások kárán gazdagodni, ne irigyeljük a másét, ne legyünk kárörvendők, ne legyünk kapzsik. Más kincset kell keresnünk, mit a moly meg nem emészt, mit a tolvajok ki nem ásnak. Ez a szent önzés töltsön el minket.

V. Az anyaszentegyház öt parancsolata

1. *Az anyaszentegyház szokott ünnepnapjait megüljed.*
2. *Ünnepnap misét becsületesen hallgass.*
3. *Bizonyos napokon a parancsolt böjtöket megtartsad és a húseledelektől magadat megtartóztassad.*
4. *Bűneidet minden esztendőben meggyónjad és legalább húsvét táján az Oltáriszentséget magadhoz vedd.*
5. *Tiltott napokon menyegzőt ne tarts.*

Nem ember, hanem maga az Úr Jézus parancsolta meg Péternek: Legeltesd az én bárányaimat, juhaimat. Ez a legeltetés a lélektáplálást jelenti, a szentségek kiszolgáltatását; ez a legeltetés a lelkek kormányzását jelenti; az üdvös parancsokat a legeltető Péter részéről; az alázatos engedelmisséget a nyáj részéről. De a nagy küldetés is így szól: Elmenvén, tanítsatok minden nemzeteket; megkeresztelvén őket, parancsolván megtartani mindazt, amit nektek megparancsoltam.

Az Egyház eme hármas küldetése: a hithirdetés, a szentségek kiosztása és a lelkipásztorkodás, hármas jogot és kötelességet foglal magában: Tanítói, papi és törvényhozó hatalmat és kötelezettséget.

Ezért van tanító és hallgató Egyház: nem aki akar, taníthat, hanem csakis, akit Isten ezzel megbízott.

Ezért van papi és világi az egyházban, mert csakis az lehet pap, aki erre nem a néptől, hanem Istentől kiválasztatott, és az apostoli utódok kézfeltétele útján a Szentlelket, a papi hatalmat megnyerte. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket!

Ezért van az Egyházban pásztor és nyáj, vezető és vezetettek, mert a törvények hozatala nem a nyáj dolga, hanem a Krisztus által kiválasztott apostoloké.

De a legfőbb törvényhozó Krisztus Egyházában, a legfőbb pap s a legfőbb tanító egyedül Péter s utóda: a római püspök, kit Krisztus földi helytartójának, főpapnak, főpapunknak, Szentatyánknak: „papa” nevezünk, mert őreá építette Krisztus az Egyházát, neki adta át a mennyek országának kulcsait.

Krisztus igaz tanítványának tehát büszkesége, ékessége, nemessége, hogy az anyaszentegyház törvényeit elfogadja, megtartja és megtartatja. Bennük az anyának finomságát, gyengédségét látja Istennel szemben, az anya gondviselő szívét, szemét, kezét szereti, hisz e parancsokkal csak azt akarja elérni, hogy szeretett gyermeke ne csak engedelmes gyermeke legyen Istennek, hanem szerető figyelemmel, kegyeletes módon kifejezhesse: mennyire átérez Istennel szemben a tudatos imádás kötelezettségét, mennyire felemelik őt az isteni titkok, az Isten jó barátainak dicsősége; mennyire érzi, hogy az áldozatok, egyéni áldozatok árán nyerhet erőt, kegyelmet, kitartást; mennyire szükségét érzi lelke megtisztításának, megújulásának, megerősítésének; és hogy időt kell szakítania arra is, hogy a lelke több szabadsággal ujjonghasson, mikor is el kell némulnia a szórakoztató, lelket felejtető mulatozásoknak.

Az első parancs a kegyeletes szeretetét köti szívünkre. Tartsunk ünnepeket; ünnepeket, nem ünnepélyeket; ünnepeket, szent napokat, mint a vasárnapokat, melyeken hétköznapi munkát ne végezzünk, a szentmiseáldozaton részt vegyünk.

Ilyen parancsolt ünnep a Krisztus születésének napja, a karácsony. Régente négy napig ünnepelték, most két nap tartják, de csak az első nap a parancsolt ünnep; és a nyolcad napja az újév, Jézus körülmetélésének ünnepe.

Ilyen ünnep az: epiphania, másként háromkirályok napja, vízkereszt, amikor is a napkeleti bölcsek Krisztus imádására jöttek, és később Keresztelő Szent János Jézust a Jordán vizében megkeresztelte, majd pedig Kána városában első isteni csodáját művelte. Mindhárom alkalommal az ő istenségét nyilatkoztatta ki.

Ilyen ünnepként tartjuk, de már nem parancsolt ünnep: Gyertyaszentelő Boldogasszony, Jézus bemutatása a templomban, febr. 2-án és március 25-én Gyümölcsoltó Boldogasszony, amikor Gábor főangyal üdvözölte Máriát s az a Szentlélektől méhébe fogadta Jézust.

Parancsolt ünnep a feltámadás emlékére rendelt nap, a húsvét, de csak a vasárnapja; bár most is két napon tartjuk, de őseink már megülték utolsó vacsoráját nagycsütörtökön, Krisztus kereszthalálát nagypénteken, sírba nyugovását nagyszombaton s feltámadását három napon át.

Parancsolt ünnep Krisztus mennybemenetelének emlékére az Áldozócsütörtök. Azért nevezzük így magyarul, mert régente a húsvéti áldozást e napig lehetett végezni.

Parancsolt a Szentlélek eljövételének emléknapja, az Egyház születésének a napja, pünkösd, az 50. nap húsvét után görögül pentekost: de csak az első napja, bár két napig szoktuk tartani, őseink pedig három napig ülték.

Parancsolt ünnep az Oltáriszentség diadalünnepe, az Úrnap pünkösd után tíz napra, csütörtöki napra esik mindig.

Péter-Pál ünnepét június 29-én, a két apostolfejedelem vértanú halálának napját, az egy, szent, apostoli és katolikus Egyház alapításáért és katolikus mivoltunkért hálaadással ünnepeljük: Krisztus e titokzatos testét, az anyaszentegyházat, melynek ő a feje, mi vagyunk a tagjai, a Krisztus jegyesét és annak látható fejét: Krisztus földi helytartóját: a római pápát: az első pápa, Péter kereszthalálának; az egyetemes Egyházat a nemzetek apostola, Pál fejevételének napján üljük meg legalkalmasabban.

Nagyboldogasszony napját is parancsolt ünnepül üljük meg augusztus 15-én, mert e napon tartjuk a boldogságos Szűzanya mennybevételének emlékét – s nekünk kétszeresen is drága ez a nap, mert Szent István királyunk e napon ajánlotta nemzetét Nagyasszonyunk oltalmába.

Szent István királyunk ünnepét csak mi magyarok üljük meg: Parancsolt ünnep ez, az összes magyarok égi pártfogójának napja ez.

Kisasszony napját szeptember 8-án, mint Mária születése napját megtartjuk ugyan, de már nem parancsolt ünnep.

Mindenszentek napján is parancsra ünnepelünk, mert e napon övezzük tisztelettel az Istent udvarlók seregét: az Isten anyját, Máriát mint a mennyország királynőjét, az angyalok kilenc karát, a pátriárkák, próféták, apostolok, vértanúk, szüzek, remeték, özvegyek, szerzetesek s minden rendű és rangú szentek seregét, kikről tán nem is tud a világ, de az Isten-élvezők és dicsőítők táborában vannak.

Még egy parancsolt ünnepünk van: a boldogságos Szűz szeplőtelen fogantatásának napja dec. 8-án, amikor is annak a hitünknek adunk ünnepi kifejezést, hogy egyedül Isten szent Anyja, Mária volt ment létének első pillanatától az eredeti büntől, az reá át nem szállott.

Ünnepelünk más hittitkokat s emlékeket is, végezzünk egyes napokon különös szertartásokat is, de a parancson felül. Mert többet mindenki adhat Istennek, de az anya parancsánál kevesebbet semmi esetre sem; hacsak a felebaráti szeretet magasabb parancsa nem lép előtérbe, mint árvíz, tűzveszély, betegápolás stb. idején. Mert Jézus mondta: Aki titeket hallgat, engem hallgat, – és ismét, aki az Egyházra nem hallgat, legyen neked mint a vámos és publikánus.

A második parancs szerint vásár- és parancsolt ünnepnapokon misét kell becsületesen hallgatnunk. Nem templomba menni, ez kevés; nem is misét hallgatni a rádióban, ez is kevés; hanem a közös isteni szolgálaton, a szentmisén kell a templomban megjelennünk. Litániára menni üdvös és szép, de misén meg nem jelenni, kellő mentő ok nélkül, már bűn. A tisztességes részvétel van megparancsolva: nem csak az ottléttel; a hely és áldozat szentségének megfelelő viselkedés az már magától értetődik. De nem hallgatnunk kell, hanem részt vennünk

az áldozat bemutatásában, áhítattal, ájtatos könyörgésekkel, énekekkel, de nem akármilyen énekekkel, hanem a szentmise szövegének éneklésével.

Ha mást nem is, legalább az Ament és Et cum spiritu tuót énekeljük a kántorral. De szebb és áhítatkeltőbb, ha legalább a szentmise állandó részeit, akár latinul, akár magyarul: a Kyriet, Glóriát, Krédót, Sanctust, Benedictust s Agnus Deit, hacsak recitative is, egyhangon, ha nem is orgonakisérettel; vagy zsoltár dallamra, vagy bármily egyszerű összhangzatban ájtatosan, közösen énekeljük. Természetesen az éneklés alatt állunk. Krisztust látva a miséző papban, felállunk, mikor az oltárhoz kimegy, s onnét bemegy. A nagymiséken állva fogadjuk, valahányszor a pap köszönt minket Dominus Vobiscummal, állunk a könyörgések alatt, a praefatio alatt, a Pater noster alatt, s térdelünk Úrmutatáskor, áldásvételkor. Ez a viselkedés valami természetes, hiszen Isten szolgálatáról, Isten tiszteletéről van szó, közös istentiszteletről, tehát nem cselekedhetünk, viselkedhetünk akárhogyan, tetszésünk szerint.

S bár elég, hacsak olvasott misén veszünk részt, de érdemszerzőbb az énekelt misén közreműködni. Elég, ha csak ájtatos viselettel ott vagyunk a misén; de áldást hozóbb és dicsőbb szolgálni is a szentmisén.

A csendes misét állva vagy térdelve hallgatjuk, de az Evangélium olvasására akkor is felállunk; ülve? mintha nem volna illedelmes és hódolatos helyzet ez, hiszen a fölséges áldozaton, a keresztáldozatán Szűz Mária, János és a szent asszonyok állva vettek részt, s úgy vélem, csak a betegeknek, gyengéknek, öregeknek szabad, – de Úrmutatásra, illetve Sanctustól, áldozás utánig még akkor is térdelni illik, sőt kell azoknak is, kik tiszteletből állva hallgatják a szentmisét. Ugyancsak a pap áldását is térden állva fogadjuk. Ez valami olyan természetes viselkedés!

A harmadik parancs a böjtöt írja elő. Ez három félé van: koplalás, midőn kevesebbet eszünk; megtartóztatás, amikor akármennyit ehetünk, csak húsfélét nem, – és a kettő együtt, egyszerűen többször nem lakhatunk jól, sem húsfélét nem ehetünk.

Az év minden pénteke, ha ünnep nem esik arra, hústalan böjt, de többször is jóllakhatunk. Ezt Krisztus halálának emlékére tartjuk.

A hústól való megtartóztatásra köteles mindenki 6 éves korától, a koplalási böjtre pedig 21-ik életévtől 60 évesig köteles mindenki. De betegek, gyengélkedők, erős fej- vagy izommunkát végzők, utasok, más asztalánál étkezők, katonafélék stb. csak nagypénteket és karácsony előböjtjét kötelesek megtartani, sőt a betegek ezeket se, mert a böjt célja, hogy a lelket felemeljük, fékezzük, hogy vele erényt gyakoroljunk és érdemeket szerezzünk; nem pedig, hogy testi erőnktől megfosszuk magunkat, gyengeségünket fokozzuk.

Kenyéren-vízen való böjtöt, egész napi étlen-szomjúságot, zsirtalan főzést nem parancsol az Egyház; de amit parancsol, az a legkevesebb, hogy lelkünk üdvét előmozdítsuk, s Istennek odaadóbban szolgáljunk. S aki bármi okból föl van mentve a böjt alól, a böjt útján szerzhető érdemeket köteles imádsággal és alamizsnálkodással megszerezni.

A szigorú böjti parancs a pénteki hústól való tartózkodáson kívül e napokon kötelez: a jóllakás csak egyszer van megengedve:

1. A nagyböjt minden hétköznapján hamvazó szerdától nagyszombat déli 12 óráig; de hamvazó szerdán, a nagyböjt péntekéin egész napon át és nagyszombaton délig húsnevet sem szabad enni, – ez a böjtvezeklés.

2. a négy évszakos, ún. kántor (quator – négy) böjten; de időszakos felmentés folytán csak a pénteken nem szabad húsfélét enni, míg szerdán és szombatjain ideiglenesen szabad. Ezek a böjtök: a téli: Advent harmadik hetében; a tavaszi: nagyböjt első hetében; a nyári: pünkösdi hetében; az őszi: szept. 14-ike után és mindig szerdán, pénteken és szombaton van. E napokon szokták a papokat szentelni, ő értük is böjtölünk.

3. Karácsony, pünkösdi, Nagyboldogasszony és mindenszentek ünnepe előtti böjt, ezek a vigília-böjtök. Ezeken sem szabad húst ennünk, bár Nagyboldogasszony és mindenszentek böjtjén ideiglenesen húst szabad étkeznünk.

A negyedik parancs évi gyónást és húsvéti szentáldozást ír elő. Jól jegyezzük meg, nem az van e parancsban, hogy máskor ne, csak egyszer gyónjunk; mert valahányszor halálos bűn terheli a lelkünket, a töredelem székéhez kell járulnunk; – hanem azt, hogy ha nincs is halálos bűnöd, legalább egyszer egy évben mutasd meg, tárd fel lelkedet az arra rendelt, bűnbocsátó hatalommal bíró papoknak. Hogy az év mely napján, az mellékes.

Az évi áldozás azonban már időhöz van kötve. Hogy hányszor áldozunk évközben, erre parancs nem kötelez; de hogy Húsvét táján, a húsvéti időben, ha máskor áldoztunk is, újra kötelesek vagyunk, benne van a parancsban. Ez a húsvéti idő böjt első vasárnapjával kezdődik, és Szentháromság vasárnapjával végződik. De hogy többször is áldozunk, az kiviláglik a parancs szavaiból; legalább húsvét táján. Régente ugyanis háromszor kellett, – és a húsvétit saját plébániatemplomukban kellett a híveknek végezniük – a jó példaadás és ellenőrzés miatt.

Az ötödik parancs adventi és nagyböjti időben az ájtatos hangulat ébrentartásáért és talán vezeklésből is tiltja a zajos mulatságokat: mint lakodalmazást, táncmulatságokat. A tilalom advent első vasárnapja éjféletől karácsony másnapja éjfélig és hamvazószerdára virradó éjféltől húsvét első napja utáni éjfélig tart.

VI. A hét szentség

1. *A keresztség*
2. *A bérmlás*
3. *Az Oltáriszentség*
4. *A bűnbánat szentsége*
5. *Az utolsó kenet*
6. *Az egyházi rend*
7. *A házasság*

A parancsok szószerinti megtartása is nagy teher az emberre nézve. De Jézus szellemében híven megtartani azokat, már egyedül az embertől nem telik. Sine me nihil potestis facere.

Nélkülem semmi jót nem tudtok cselekedni, semmi örök értékűt, semmi Isten előtt kedves dolgot, mondotta Jézus tanítványainak. És Jézus elment tőlük, felemelkedett szemük láttára a mennyekbe, fényes felhő takarta el szemük elől. Mi lesz most velük?

Mi lesz a tanításával? Hogyan tudják majd teljesíteni a nagy küldetést? A szavakat hallották, az ünnepélyes megbízatás fülükbe csengett, érezték a nagy ígék súlyát: Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket. Minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön! A lehelet érintette lelküket: a Szentlélek beléjük áradása szinte elkábította őket, az ígért: Én veletek vagyok a világ végezetéig, jól eső örömmel töltötte el őket, – de, de csak néztek a mennybe emelkedő Jézus után. Hiába mondotta: non relinquam vos orphanos, nem hagylak titeket árván, – csak árváknak, csak nagyon is elhagyatott árváknak érezték magukat.

Nagyon is érezték: Sine me! Jézus nélkül gyámoltalanok, gyatrák, tehetetlenek! S talán ott maradtak volna soká, ha csak két égi fény fel nem keltette volna őket fájdalmas elmerengésükből, égbenezésükből. Várjátok a Szentlelket, Jézus majd eljön még egyszer nagy dicsőséggel, de ti most, mint az árvák, bújjatok össze, imádkozzatok, míg el nem érkezik hozzátok a Vigasztaló, az Igazság lelke, ki mindent eszetekbe juttat, ki mindig veletek lesz, kit Jézus küld az Atyától: a Szentlélek.

És tizedik napra eljött. Fényes nappal jött; szélzúgásban jött, tüzes lángnyelvek alakját öltve jött. A szélzúgás az ég minden tájáról egy ház felé tört, „egyház” felé, hol a tanítványok imádkozva várták a Szentlelket, – csakis azt az „egyházat” töltötte el a lángnyelvek sokasága, az apostolok gyülekezetét, hol egy szívvel és egy lélekkel a Szűzanya, az apostolok, a tanítványok, a szentek egysége imádkozott. Egyház volt ez, szentek gyülekezete, Anyaszentegyház, apostoli szent egyház volt ez; és most vált katolikussá, egyetemessé.

Mert felpattantak a bezárt ajtók, megszűnt a félelem, erőt éreztek a feltámadt Krisztus hirdetésére és prédikált Péter, az egyház Jézustól rendelt feje, – és mindenki saját anyanyelvén hallotta Péternek ígéit, és kereszteltek az apostolok: megszületett az „egy”, szent apostoli és katolikus egyház, és azonnal elkezdette működését.

Most már érezték, hogy Jézus nemcsak, hogy árván nem hagyta őket, hanem a felülről jövő erővel, a Szentlélekkel kiemelte őket az emberi gyarlóságból; s ez az erő üzte, hajtotta őket, hogy teljesítsék Krisztus fenséges parancsát: Elmenvén az egész világra, tanítsatok minden népet, – megkeresztelvén őket – parancsoljatok nekik.

Most már átérezte Péter: Tu est Petrus, a kőszikla, erre építem anyaszentegyházamat, – és tudta azt is: és a pokol kapui nem vesznek rajta erőt! Most már tudták az apostolok, mit kell tenniük: mert 3000 embert még aznap megkereszteltek. Most már láthatóvá lett a civitas supra montem posita; a hegyre épített város, kigyulladt a hitnek a fénye – és megkezdődött a Szentlélek műve: a megszentelés.

A Bölcs mondja: Sapientia aedificavit domum, a bölcsesség házat épített, az egyházat és benne: excidit columnas septem, hét kősziklából faragott oszlop áll. És ez a kőszikla a Krisztus, mint Szent Pál mondja, honnan Mózes vesszőütésére Isten népe számára bőségesen elegendő víz tört elő, a kegyelmek áradata. Hét kőszikla oszlopból patakzik ez a víz elő az anyaszentegyházban. S nemcsak víz ez, mely üdít és tisztít és életet tart fenn: hanem tűz is, mely lángol, hevít, világosságot áraszt, de le nem perzsel, égési sebeket nem okoz, – s azért volt Istennek templomában a hétágú gyertyatartó.

A hét szentség ez a hét oszlopból előtörő kegyelem vize, mind a hetet Jézus rendelte, mind a hétben a kegyelmek vannak elrejtve, szent, és minket Isten előtt kedvessé tevő, szent és minket Isten előtt egyes esetekben a halálból feltámasztó kegyelmek.

Ezért volt az, hogy Jézus első csodáját családban, egyházban cselekedte menyegzőn, mert az ő egyháza az ő szeplőtelen jegyese, mert ezt a titokzatos viszonyt Szent Pál szerint csak a házasság fejezi ki legmegérthetőbben. S minő csodát? Ő ül, Anyja kéri: Nincs boruk. Feleli: Nem jött el még az én óráim, hogy azt a bort adjam, mit te, Asszony, oly epedve vársz. De az Anya mondja a szolgálóknak: Mindent, amit fiam mond, tegyetek meg! – És hat kővedret töltet meg tiszta vízzel, a kőszikla Jézus. Mindegyik színültig megtelik, mindegyikre áll a násznagy szava: A legjobb bort utoljára hagyta.

Felséges programadás! Ezt akarom, ezért jöttem. Hat szent dologban, szentségben nyújtom szolgálaim útján a kegyelmeket, a Szentlélek részegítő italát: a kősziklából fakadó, kőedényben színültig lévő borrá átalakított vizet, de ez nem emberi erő, nem külső munka, hanem isteni akaratom, mindenhatóságom műve. A hetedikben nem a szolgálaim működnek közre, hanem én személyesen vagyok ott: Ahol ketten vagy hárman összejönnek, mondottam, de az én nevemben, én köztük vagyok; de itt másként: a házasság szentségében ott vagyok: Amit Isten egybekötött, azt én magam szentelem meg. De azért szolgálaim is ott vannak, én mint az egyház látható feje voltam akkor ott tanítványaimmal; most az én utódaim az egyházban: a látható fő a Péter – hogy törvényeivel körülbástyázza, – és áldásával elhalmozza, a házasság szentségét, e felbonthatatlan frigyet.

Gyönyörűen megértette velünk az Úr Jézus, nem szavaival, mert azt félremagyarázhatja az emberi tudálékosság, hanem egy másik csodájával. Ötezer férfit, öt árpakenyérrel és két hallal elégitett ki. Először megkérdezi Fülöpöt, de csak tentans, kísértően, ő már tudta, mit fog cselekedni. Emberileg lehetetlen, amit tenni szeretne. András egy ifjút említ: Ennek van öt árpakenyere és két hala. De mi ez annyi népnek? Mi ez? Teljesen elegendő, sőt mindenkor elegendő. Mert a Fiú az Isten Fia, adja e kenyereket s halakat, a földről származnak, de valami történik, – és a lelkek táplálásának kifogyhatatlan tárházává lesznek. Jézus megáldja. Tanítványai útján kiosztatja, a szénára velük letelepített 5000 ember között osztatja szét. Mert a mulandóság számára, földi éltünk tartamára szólnak e szentségek; de nem is mindenki oszthatja, hanem csak a 12 apostol: és a férfiak, kik ettek, ötezren voltak: az egyház, a Krisztus egyháza, az apostoli egyház tagjai az újjá születtek, de csak 5000 az élő tagja, a halálos bűnben lévők holt tagok. Csak öt szentség, az öt árpakenyér az élők tápláléka, míg a két hal, a bűnben élők, a romlottságban leledzők szentsége. És éppen azért, amikor Jézus parancsára a hulladékot összeszedik az apostolok, csak az árpakenyerek hulladékát szedik össze, a halakét veszni hagyják s a kenyérmaradványok 12 kosarat töltenek meg színültig.

Mit jelent ez? Krisztus egyházában hét szentség van. Öt az Isten kegyelmében élőké; a bérmlás, az oltáriszentség, az utolsókenet, az egyházirend, a házasság, míg kettő az Isten kegyelmét nem bíróké: a keresztség, a bűnbánat. Jézus áldására kifogyhatatlanok, minden ember számára elegendők ezek; azért 12 kosarat színültig megtöltött a kenyérmaradék – de a bűnöket nem engedi Jézus összegyűjteni, azokat, a halakat, halak maradványait ott hagyatja. Azok megbocsátatnak, megsemmisülnek. A tizenkét apostol, az áruló Júdas is, osztja e szentségeket, a bűnös pap is ugyanazt adja, Krisztus parancsára, a krisztusi dolgokat nyújtja, de csak a 12, nem más, csak azok, kiket Krisztus erre kiválasztott – és nem pedig azok, kiket a nép

erre felkért, ezzel talán megbízni akart. S míg a kenyérmaradványokat tiszteletben tartja Jézus, addig azt akarja, hogy a romlás étke, a hal, teljesen feledve legyen; a bűnöket az apostoloknak, a papoknak nem szabad összeszedni, elrakni, emlékezetben tartani. A feledés fátyolát kell azokra borítani.

Mikor az Úr Jézus ki akarta jelenteni az ő dicsőségét, egy magas hegyre vitte fel, Tábor hegyére, három tanítványát: Pétert, Jakabot és Jánost. Pétert, kiért imádkozott, hogy meg ne fogyatkozzék a hite; Jakabot, ki az apostolok között az első vértanú volt, amennyiben vérével s halálával ő volt az első, ki megvallotta Jézust, – és Jánost, a szeretett tanítványt, kiről mondotta Jézus: akarom, hogy így maradjon, míg nem eljövök.

Valami titokzatos jelentősége van Urunk színeváltozásával kapcsolatban ennek. Mintha csak azt akarta volna Jézus e ténnyel hirdetni, hogy a mennyek országában három kiváltságos emberfajta a lelkén valami olyan jelet, kitörölhetetlen jegyet hordoz, ami ott is megkülönbözteti őket másoktól. A hitnek a jegye: a keresztségé, az istenfiúságé, a Péter kösziklájára épített anyaszentegyházba való belépése. – A bérmlás az erősség jele; a Krisztus felkent katonájának jele, Jakabé, ki életét is habozás nélkül feláldozza Krisztusért; az erősség, a megerősítés szentségé, melyben Krisztus lovagjaivá leszünk. – A pappá szenteltetésé, Jánosé, kinek Krisztust örök ifjún kell szeretni, s haláláig, természetes haláláig Jézus szolgájának kell lennie; a szeretet és hű sáfáré, a Krisztus alter egójáé, a minister Christi-é.

Azért nem is szabad e három szentséget: a keresztséget, bérmlást és az egyházi rendet egynél többször felvenni. Vétkezhetünk, változtathatjuk vallásunkat, ott hagyhatjuk papi hivatásunkat, – de a keresztség jegye lelkünkön marad, de a bérmlás jegye el nem mosódik lelkünkéről; de a papi méltóság és hatalom jegyét nincs hatalom, mi letörölhetné a lélekről.

Ember, nézd az isteni Bölcsesség e házának, az anyaszentegyháznak a fenségét és bámuld meg abban a hét, kösziklából vésett, oszlopot; sziklaszilárdan épült az, hét forrás önti abban szüntelen a kegyelem vizét, e Krisztus által rendelt hét szentség. – Eddig talán panaszkodhattál, felsírhattál: Rettenetes Krisztus parancsainak igája, terhes az, lehetetlent kíván a gyarló embertől! – De most már fel kell kiáltanod Szent Pállal: Mindent megtehetek: omnia possum! abban, aki megerősít engem; hallanod kell lelked mélyén: Sufficit tibi gratia mea, elegendő neked az én kegyelemem; – és hálaadással igazat kell adnod Jézusnak: Az én igám édes, az én terhem könnyű.

A keresztség

Azt mondja Szent Pál, hogy a zsidók mindnyájan meg valának kereszttelve a Vörös-tengerben és a felhőben; pedig száraz lábbal keltek át a tengeren, amikor Egyiptomból kivonultak, – pedig az a felhő csak árnyékot vetett, és éjjel világított, a nap gyilkoló hőisége ellen és az ellenséges támadás ellen védte a pusztában vándorló, az ígélet földjére menő zsidókat.

Miért mondja ezt az apostol? Azért, mert ezekben kegyelmek, Isten kegyelmeinek, a keresztség szentségében nyújtott kegyelmeknek az előre vetítése tűnt fel. Mert a keresztség szentségében megszabadulunk az ördög rabságából, az élet tengerén száraz lábbal kerülünk által, – míg üldözőink felett összecsapnak a hullámok; szabadokká, Isten választotta és Istentől táplált, itatott, vezetett néppé váltunk, s ő maga terjeszti ki fölénk oltalmának palástját, a felhőt, hogy a szenvedélyek naptúzása meg ne öljön minket, a vad pusztaság kietlen éji sötétségében pedig világosságot áraszon fölénk.

Íme a keresztség két nagy kegyelme, bár még fölségesebbek is vannak benne: megszabadít az eredendő bűntől, szabadokká tesz; ez az egyik; a másik pedig, hogy földi vándorlásunkban Isten oltalma alatt haladunk, és amikor az éj sötétje borul reánk, a hit fénye világoskodik fölöttünk, hogy bízzunk Istenben, s ne féljünk az éjjel vadak, rablók támadásától; – Isten választott népe vagyunk, segítő kegyelmei mindenütt kísérnek, vezetnek, oltalmaznak és védelmeznek minket.

A keresztség a lélek fürdője, sőt több ennél: újjászületés. Azért az Úr Jézus előbb megszentelte a vizet, mert Keresztelő Jánost felkérte, hogy kereszttelje meg őt a Jordán vizében a bűnbánat keresztségével. Alámerült a vízben, és megszentelte azt, hogy alkalmas legyen a kegyelem hordozására, az Isten kegyelmének eszköze, tartója, edénye legyen.

Milyen kegyelmeknek? A bűnbocsátnak, az Istenfiúságnak.

Azért szállott alá galamb képében a Szentlélek a vízből kijövő Krisztusra, és maradt rajta, mert Noé bárkájába, az egyházba is a galamb, a szájában olajfa ágat hozó galamb vitte az örömhírt, hogy vége a bűnök büntetésének, a béke olajága itt van, a bűnbocsátnak megérkezett, a vízözön előtt elkövetett összes bűnök eltörlése megtörtént.

Így a keresztség szentségében is az Isten kegyelmének özönvize lemossa, eltörli a keresztség előtt elkövetett összes bűnöket – és azok büntetéseit. S a lélekbe béke száll, a Krisztus békéje lakást vesz, és működik a Szentlélek, az ártatlanság. Valami történik, mit emberi nyelv kifejezni nem tud másként, mint Szent Pál mondotta: Templum Spiritus Sancti: az ember a felséges Isten, a kegyelmek Istenének hajlékává, sőt még többé, szentélyévé válik.

De más is történt Krisztus kereszttelése után. Felhangzott az Atya mindent vigassággal betöltő hatalmas ígéje: Ez az én szerelmes Fiam, kibem nekem jókedvem telik. Hic est filius meus! – hangzik Isten szava felénk is a keresztség után: filius meus dilectus: Ez az én szeretett Fiam! In quo mihi bene complacui; akire ha ránézek, gyönyörködöm benne, nagyon kedvesen visszatükröződik benne az én isteni képmásom: Ez az én kedves Fiam: Istennek gyermekeivé váltunk!

Eltűnt őseink bűne, az eredeti bűn szeplője lelkünkéről; a kegyelem vize lemosta az azelőtt elkövetett bűneink foltjait, Isten fiává lettünk, a Szentlélek lakozik, mint templomban bennünk, – és majdan az Isten Fiának dicsőségében is részünk lesz, Jézus imája mindenható; ubi ego sum, ibi sit et minister meus: Ahol én vagyok, ott legyen az én szolgálóm is.

Felséges dolgok ezek. Nem csoda, ha Nikodémus nem értette meg Jézus szavait, hogy újra kell születnünk, ha Isten gyermekei akarunk lenni. Nem földies születés ez; nem szülőanyánkban kell újra életet nyernünk, hanem új anyánktól: az anyaszentegyháztól kell születnünk, a vízből és a Szentlélekből kell születnünk s leszünk Isten fiaivá.

Ez a szentség az első szentség és a legszükségesebb. Első, mert a keresztség előtt a többi szentségeket érvényesen fel nem vehetjük. Ezért történt, hogy az Úr Jézus mielőtt az utolsó vacsorán apostolainak megparancsolta, sőt még előbb, mielőtt a Krisztus testének s vérének szent titkát nyújtotta volna nekik, tehát áldozás előtt, – először megmosta tanítványainak lábait; előbb megkeresztelte őket. Mert Péter nem akarta engedni; de Jézus szavaira megszűnt az ellenállás: Ha csak meg nem mosom lábaidat, nem lesz részed énbennem. – Péter erre már többet akart: Ne csak lábaimat, hanem fejemet is! – Jézus szava erre nagy igazságot hangoztat: Elég, ha csak a lábaidat mosom is meg, egész tested tiszta lesz! – S ezután mondotta: Most már tiszták vagytok, de nem mindnyájan! A keresztség vize megtisztított titeket, de egyet nem, az árulás gondolatával foglalkozó, a Jézust gyűlölő Júdást.

Ezért az anyaszentegyház leöntéssel, nem vízbemerítéssel keresztel, mert a kegyelem: a víz és a Szentlélek bármely testrészt érjen is, az egész lelket megtisztítja.

A keresztség szentségét s annak módját azonban csak akkor rendelte el az Úr Jézus, miután már feláldozta magát a kereszt oltárán és elhagyandó volt a földet. Mert meghagyta tanítványainak: Tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Majd a keresztség szükségességét hangoztatja: Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog, aki nem hisz, elkárhozik. Csak a hit és keresztség együttesen nyújtják az üdvösséget; hit nélkül a megkeresztelt sem üdvözülni fog, mint Júdás esete is mutatja, elkárhozik, mert a Szentlélek ellen vét. – Ezért küldötte Jézus tanítványait tanítani, s csak a tanítást elfogadókat megkeresztelni.

A keresztelést – és minden más szentség kiszolgáltatását azonban csak az anyaszentegyház megszületésekor kezdték meg az apostolok, amikor is a Krisztusban hívők sokasága pünkösöd napján igne et Spiritu sancto, tűzben és Szentlélekben kereszteltettek meg – és megszűnt a János keresztsége, mely csak a bűnbánat külső jele volt.

Ezért van víz-, vágy- és vérkeresztség. Nemcsak vízből és Szentlélekből, hanem tűzzel és Szentlélekkel is újjászülethetünk és üdvözülhetünk: a vágy tüzével, bárha tudnánk Istennek hív gyermekei lenni és őt tudatosan nem akarjuk megbántani, – a vér tüzével, amikor is életünket is feláldozzuk Istenért, őérette vértanúságot szenvedünk.

És az ősök hagyománya alapján minden ember érvényesen keresztelhet, de csak végszükség esetén, egyébként csak a lekipásztorok. És az apostolok óta nemcsak a felnőtteket, hanem az újszülött kisdedeket is megkereszteljük a szülők hitéért, hogy beteljesedjék rajtuk Jézus ígérete: Ilyeneké a mennyeknek országa.

Végszükség esetén példának okáért nehéz szülés alkalmával, s ha haldokló kíván megkeresztelkedni, minden ember keresztelhet, csak az kell, hogy azt Krisztus igaz egyháza nevében tegye – és természetes vízzel háromszor öntse le kereszt alakban az illető fejét, vagy bármely testrészét és közben mondja: Én téged (itt nevét említi) megkeresztellek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.

Bérmálás

A második szentség a Krisztus katonáinak szentsége, a megerősítés szentsége. Mi most bérmálásnak nevezzük, a konfirmálás szó után, de a kereszténység első századában különböző neveken emlékeznek meg róla: a kenet szentsége, a tökéletesség szentsége. És nem is külön, hanem a 12 első században mindjárt a keresztség után feladták, és a keleti szertartásúaknál most is így van.

A bérmálás szentségét, mint minden szentséget, az Úr Jézus rendelte, amikor Jézus tanítás után pihenni akart, anyák jöttek hozzá. A tanítványok kímélni akarták Jézust, s már-már elküldték az anyákat gyermekeikkel, amidőn Jézus rájuk szólt: *Sinite parvulos venire ad me, talium est regnum coelorum*. Hagyjátok, hadd jöjjenek hozzám a kisdedek, mert ilyeneké a mennyek országa. S azután reájuk tette kezeit és imádkozott értük.

De ez csak jelzése volt a szentségnek, mert a beteljesedése pünkösdi ünnepén történt, amikor az apostolok s egybegyűltek tüzes nyelvek alakjában vették a Szentlelket, a hatalmat és erőt; a hatalmat a hit bátor megvallására.

E hatalmat az apostolok kezdettől fogva gyakorolták is, még pedig úgy, hogy a már megkeresztelteket a Szentlélek megerősítésében is részesítették. Mert, mint az apostolok cselekedeteiben olvassuk, amikor a Jeruzsálemben lévő apostolok megtudták, hogy Szamária befogadta Isten ígését, elküldték oda Pétert és Jánost, s azok feltették rájuk kezeiket, és vették a Szentlelket. Úgyszintén Szent Pál apostol is elment Ephezusba, és a már megkeresztelteket – a Jézus parancsa szerint *in nomine Jesu*, s nem Keresztelő Szent János által megkeresztelteket – megbérmálta, mert kezeit rájuk tette, és vették a Szentlelket.

Nem a Szentlélek adományairól van itt szó: mint a nyelveken beszélés, jövődőlés, gyógyítás stb., miket szintén megnyertek, – mert e jelekre a hitetlenek miatt kezdetben szükség volt; de nem mindig és nem mindenki kapta meg azokat, – hanem a Szentlélekről magáról, a megszentelő kegyelemről van szó.

Azért mondja Szent Pál: *Bonus odor Christi sumus*, Krisztus jó illata vagyunk, mert a krizmával, a balzsammal vegyített olajjal kenettünk meg e szentségben, s ez olajt a püspök nagycsütörtökön szenteli meg, mikor is az Úr Jézus az ő kínszenvedésének s halálának s végtelen szeretetének drága illatát árasztotta e világra. S miként a püspök a kőből épült templomot krizmával keni meg kereszt alakjában, az oltárkövet is, akként ken fel minket is a Szentlélek templomává, homlokunkra írván e keresztet a krizmával. S felteszi reánk jobbját, mint Jézus tette a kisdedekre, mert a keresztségben már Isten gyermekeivé váltunk; de arcul is üt minket gyengéden, jelezve ezzel, hogy a Szentlélek lovagjává üt minket, s hivatásunk a harc, a küzdelem Jézus oldalán és dicsőségünk a szenvedés, a gyötrelem, az üldözés, a vértanúság, a halál: miként az apostolok is örvendeztek, hogy Jézus nevéért gyalázatot szenvedtek.

S erre a hitvallásra a szívünkben eláradó istenszeretet képesít minket, s ezt Szent Pál szerint a Szentlélek útján nyerjük, aki a második szentségben nekünk adatott. Éppen ezért e szentség felvételét halogatnunk nem szabad, mert benne nyerünk erőt a küzdelmes keresztény életre, az erényekre, a hűséges állhatatosságra, a bátor hitvallásra – és a lelkünk valami csodás fénysugárban fürdik, a Szentlélek fényessége ragyogja be azt, hét adományával eltölti azt, kedveskedésének áradatával elárasztja azt: valamiképpen úgy érezzük Szent Pállal: Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él én bennem.

Oltáriszentség

A harmadik szentséget legméltóságosabbnak, Oltáriszentségnek nevezzük. A szó: szentség, titkot, misztériumot jelent, mert ebben a szentségben az Úr testének és vérének titkával találkozunk, benne titokzatosan az élő Jézus Krisztussal állunk szemben, mint főpappal, ki Szent Pál szerint nem borjak vérével ment be a szentélybe, hanem saját vérét ontva, igazi áldozatot mutatott be Istennek, kedvesebbet Ábel áldozatánál, szentebbet Melkizedek kenyér és bor áldozatánál; az egész világ váltságára, bűneink bocsánatára, égő és engesztelő, de Istenhez egyedül méltó dicsőítő és hálaadó áldozatul önmagát mutatván be a kereszti oltárán, és ezt titokzatosan megújíttatja az oltáron nap-nap után a szentmise áldozatban. Az élő Jézus Krisztussal állunk szemben, mint élő kenyérrel, lelkünk táplálására.

De először eledelül és italul adta magát nekünk az Úr Jézus, és csak másnap lett áldozatunkká. Hogy mennyire szívén fektette ez a titokzatos szentség megalapítása, maga kifejezte: Desiderio desideravi hunc Pascha manducare vobiscum: Vágyva vágytam e Pascha után, hogy veletek elköltsem. S mert ezt a szentséget tette hitünk éltető magjává, mivel ezzel akart bennünket az örök életre táplálni, azért már az ószövetségben titokzatos jeleket szegez le és az újszövetségben szinte lépésről-lépésre emel fel minket, hogy valamiképpen megértsük e rettenetesen nagy vágyát, szinte kéznél fogva, csodáival, szavaival fülünkbe súgja, szemünk elé tárja ezt a nagy titkot, ezt a felséges titkot, ezt az istenítő titkot.

Valamikor összeülekünk parancsot kaptak: Ne egyetek a fának gyümölcséből, mely a paradicsomkert közepén van, mert amely napon esztek arról, meghaltok. És összeülekünk elbuktak, mert a sátán rábeszélésére: Egyetek és lesztek mint Isten, ettek a fa gyümölcséből. És mit tesz Jézus? Parancsot ad ő is. Vegyétek és egyétek: ez az én testem! Vegyétek ezt a kenyeret, ez az én testem, melyet holnap a fára szegeznek a bűnök bocsánatára és lesztek mint Isten; és bennem maradtok és én tibennetek. Ha nem esztek, meghaltok, nem lesz élet tibennetek.

Az írás szerint: a Bölcsesség Sapientia miscuit vinum et posuit mensam: Bort elegyített és eledelt, lakomát adott; de nem az ószövetségben, hanem az újszövetség hajnalán: az utolsó vacsorán; amikor Jézus ünnepélyesen mondotta: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem kelyhe, az új szövetségé.

Ekkor történt, amit oly szépen énekel meg a zsoltáros: Memoriam fecit mirabilium suorum miserator et misericors Dominus, escam dedit timentibus se. Csodálatosságait emlékeztetette tette, ezeknek emléket állított a könyörülő és irgalmas Úr! Mikor? Amikor eledelt adott az őt félőknek.

Ezért történt, hogy Isten a választott népet vándorlása idején égből hullott mannával táplálta a pusztaságban, melyben omne delectamentum, minden gyönyörűsége íz megvolt. A siralom völgyében vándorlók, az ígért földje felé menők, az égbe törekvők kenyere lett Jézus.

S amikor Illés próféta már megunt az életét, pedig Isten őt holló útján táplálta és egy gyalogfenyő alatt földre hullott s úgy kérte Istent, vegye őt magához – elszunnyadt és egy angyal keltette fel álmából, s hamuban sült pogácsát adott neki; edd meg, mert nagy út vár rád, – ez a pogácsa erőt adott neki, hogy 40 nap és 40 éjjel menjen, mígnem eljutott Horeb hegyére, hol lágy szellő susogásában látta, de nem szemével, és érezte, imádta az Urat. A lelki felemelkedés kenyerét adja nekünk az Úr: aki eszi az én testemet ... énbennem marad, és én őbenne. Illés csak felismerte és szavát vette az Úrnak; de mi benne maradunk.

De lássuk Jézusnak cselekedeteit, csodáit, ígéit, melyekkel minket e nagy szentség ismeretére akar vezetni. Mert nem elégedett meg a szóbeli tanítással. Szavait félremagyarázhatják; de hogy ezt ne tehessék, jelekkel, csodákkal is tanított, hogy e kettő az ő igaz tanítását tükröztesse vissza.

Jézus első csodája már a titokzatos isteni lakomát eleveníti meg, mert kissé különösen hatna egyébként Jézus első csodája. Egy Isten embere, ki napokkal előbb vette fel Keresztelő Jánostól a bűnbánat keresztségét, ki azután negyven nap és negyven éjjel étlen-szomjan böjtölt, hacsak igazán nem titokzatos dolgot akart tudunkra adni első csodájával, kissé meglepetésszerű csodát művelt. Mert lakomára menni, ott mindjárt 6 köveder legfinomabb bort adni, valóban érthetetlen bemutatkozás volt, illetve lenne Jézus részéről. Pedig azt írja az evangélista, hogy ennek láttára hittek benne tanítványai; azok, kik Keresztelő János tanítványai lévén, a legszigorúbb önmegtagadásban vezekeltek.

De érthető e csoda, ha, a mélységbe hatolunk. Az az Áldott az asszonyok között, harminc évet töltött Jézus oldala mellett. Az édesanya sokszor elbeszélgetett fiával: és az isteni fiú sok dolgot elmondott neki: az egyetlennek, különösen, mikor elhagyta őt, hogy nyilvános tanítóhivatalát megkezdje. Csoda-e, ha az édesanya nem lelte nyugtát fia távozása után Názáretben és fia közelében kívánt tartózkodni. Így jutott el Kánába, rokonaihoz. Itt nemsokára menyegzőt tartottak. Az anya egyetlen vágya volt, hogy Jézusával itt együtt lehessen, mert Jézus említett neki egy lakomát, melyen titokzatos eledelt nyújt, s boldogító bort ad, azért türelmetlen anyai szíve túláradt az örömtől, hogy íme itt van annak a lakomának az alkalm.

Meghívták tehát Jézust is tanítványaival oda. Az anya nem merte hő óhaját kifejezni, hogy eped ama másik lakoma után; de amikor elfogyott a boruk, fájdalmasan felriadt: fiam, nincs boruk! Nincs, s te akkor mit adsz nekünk? Asszony! Te Éva áldott leánya, te, kinek az a kígyó csak sarka után leselkedik; Asszony, kinek később a keresztfáról Jánost adta maga helyett! Asszony, ugyan mit bánt ez téged, mit érdekel ez engem? Még nem jött el az én órá, az az óra, mikor áldozattá és előbb eledellé leszek.

S mit tett Mária? Jézus végtelen szeretetet sugárzó szemeiből vigasztalást nyert, ajkaira tódult a nagy szó: íme az úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint, és meghagyja a szolgáltnak, mindent, amit fiam parancsol, tegyék meg. Ezt a szentséget nem lehet hit nélkül megérteni.

Tisztálkodásra van ott hat köveder. Jézus mind a hatot színültig megtölteti vízzel. Azután merített a vízből, s megkóstoltatja a násznaggal; az hívhatja a vőlegényt és elragadtatással mondja neki: Más először a jó bort itatja meg, s azután a silányabbat, s te a legjobbat utoljára hagyta!

Jézus e csodájában programot adott: Egyházat alapítok, ebben ott vagyok én, a tanítványaim, Anyám és szeretteim. Jelenlétemmel megszentelem őket és forrásból merített vízzel töltött hat kőből faragott edényből csodálatos kegyelmi bort adok nekik, – de ez az én isteni művem, és én velük együtt vagyok és mulatozom, – mert hét szentséget rendelek ugyan egyházamban, de egyben magamat adom, a többi hat szentségben pedig isteni hatalmam csodálatos erejével a vigaszság borát, Isten kegyelmeit adom. S ebben az egyházban majd egy utolsó vacsorán, legutoljára nyújtom a legjobb bort; önmagam, a szentségek adóját, hogy beteljesedjenek mindenek.

De két külsőség alatt adom magamat, élő magamat. Azért, hogy erre rávezessen minket, másik csodát is művelt. A csodálatos kenyérszaporítás csodáját. Kétszer is feltört Jézusban a vágy, magát adni nekünk, és csodálatos szavak hagyják el ajkait: Szánom a sereget! Honnan adjunk nekik enni? – kérdi a tanítványait. De ő tudja, mit fog cselekedni. És apostolai elébe vezetnek egy ifjút. Öt kenyere és két hala van. Hét darab ötezer embernek. S Jézus tanítványai útján letelepíti a sokaságot szénára. Mert a hét szentség e mulandó világ számára rendeltetett, és szolgál, apostolok vezetik, fegyelmezik a kegyelmi állapotban levőket, kik ehetik a kenyeret, azért vannak ötezren. De az ötezer ember számára csak öt kenyér kell, az öt kegyelemgyarapító szentség, – és két hal, a két kegyelemszerző szentség: keresztség, bűnbánat. S mindnyájan jól laknak. A kenyérhulladékot összeszedik, tizenkét kosár telik meg velük. A halakét nem veszik figyelembe. Mert a bűnöket elfeledi Isten, de a kegyelmek kiosztására kimeríthetetlen forrás van: maga Jézus áldó keze. És ezeket a hét szentségben a tizenkét apostol osztja ki: s kosaruk

soha ki nem ürül. Köztük van Júdás is, a bűnös pap is Jézus kegyelmeit osztja. Nem a saját érdemük e kegyelmek forrása, hanem Jézus áldása, megbízása.

Mindez miért történt? Majd kitűnik. Mert a nép királlyá akarta tenni Krisztust, s az felment egyedül a hegyre. Ember nem adhat neki hatalmat; majd lesz ő király, de Isten kegyelméből, ember hozzá fel nem érhet. A tanítványok általkeltek a tengeren, Jézus a tengeren járt utánuk, s a nagy szélben segített rajtuk isteni erővel, mert ez a nap nagy próbára tette a tanítványokat.

A nép keresi Jézust, és másnap reá talál a házban a tanítóra. Kerestetek engem, mert ettetek a kenyérből. Én majd más kenyeret adok. Nem a csoda, hanem a jóllakás lelkesít titeket. Ne mulandó kenyérért, hanem maradandóért fáradozzatok. – A csoda azért történt, hogy higgyetek bennem, küldetésemben.

S a nép ismét jelt kért. Nagyot. Atyáink mannát ettek a pusztában. Mózes adta ezt, mondták. Nem Mózes, Isten ad nekik igaz kenyeret: Mert Isten kenyere az, ki a mennyből alászállott, és életet ad e világnak. – S kitört a nép vágya, óhaja: Uram, mindenkor ezt a kenyeret add nekünk!

De Jézus felelete csak zúgolódást keltett: Én vagyok az élő kenyér, ki mennyből szállottam alá. Ne zúgolódjatok, szólt Jézus. Bizony-bizony mondom nektek: aki hisz énbenem, örök élete lesz. Én vagyok az élet kenyere. Atyáitok mannát ettek a pusztában és meghaltak. Én vagyok az élő kenyér, ki mennyből szállottam alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él, és ez a kenyér, melyet majd én adok annak idején, az én testem a világ életéért.

A zsidók összesűgnak: Miképpen adhatja ez nekünk az ő testét eledelül? De kemény a válasz: Bizony, bizony mondom nektek: Esküszöm nektek. Ha nem eszitek az ember fiának testét és nem isszátok az ő véré, nem lesz élet tibennetek. Aki eszi az én testemet, és issza az én vére, örök élete vagyon, és én feltámasztom őt az utolsó napon. Az én testem bizonyos étel, az én vérem bizonyos ital. Aki eszi az én testemet, és issza az én vére, énbenem lakik és én őbenne.

A vértől eltiltott zsidók, de Jézus tanítványai közül is sokan nagyon megbotránkoztak Jézus szavain. S ezt szóvá is tette előttük Jézus. Ez botránkoztat meg titeket? Hátha majd látjátok az ember fiát fölmenni oda, ahol azelőtt volt? Az ígék, melyeket mondtam nektek: spiritus et vita: lélek és élet.

Mindhiába, a tanítványok és a nép kezdettek elfordulni Jézustól: Kemény beszéd ez, mondták, ki hallgathatja. S már a tizenkettő is, talán a hitetlen Júdás befolyására, inogni kezdett. De Jézus nem vonta vissza szavait, nem is magyarázta, hogy így vagy úgy kell érteni: hagyta, hogy mindenki elhagyja őt. Sőt, mi több, nyíltan felszólította a tizenkettőt: Talán ti is el akartok hagyni? – De erre felhangzik Péter szava: Uram, kihez menjünk, az örök élet ígéi nálad vannak.

Íme, az ütköző pont. Hit kell ide, hogy Jézus művét, a szeretet nagy szentségét megörökítsük. Jézus nem alkuszik, hanem nyíltan és rendíthetetlenül beszél arról, hogy saját testét adja majd eledelül, mint kenyeret; amiként majd saját véré adja italul, mint bort, a legjobbat, mit utoljára hagyott.

Elérkezett az idő, amely után Jézus desiderio desideravit: epedve vágyott, amikor beteljesedett Szent János szava: In finem dilexit eos. Mindvégig szerette őket Jézus. Nem, nem mindvégig, hanem végül szeretetének összes kincseit reájuk pazarolta. Mert pridie quam pateretur szenvedésének előestéjén történt meg a nagy esemény, hogy titokzatosan bár, de istenségével és emberségével, itt maradjon közöttünk, hogy beteljesedjék a nagy vigasztalás; Non relinquam vos orphanos: Nem hagylak árván titeket; hogy valósággá váljék az ígélet: Et ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi: És íme, én veletek vagyok a világ végéig.

De nagy, fenséges titok lévén a kenyér és a bor szentsége, előbb előkészítette a tanítványait. Mindenekelőtt elköltötte annak rendje és módja szerint a húsvéti bárányt. Azután búcsúvacsorát tart, s a legbensőségesebben beszél tanítványaihoz, mert többé halandó testben már nem látják

őt, mert kegyetlen lesz a válás, és megrendítő a halála. S egyszer csak vizet önt Jézus egy edénybe, felövezi magát, és oda térdel Péter elé, hogy megmossa lábait. Péter ellenkezik, de Jézus kijelentése: Hacsak meg nem moslak, nem lesz részed énbennem, egyszerre kívánatosá teszi előtte e mosást, s már többet kér: Mosd meg fejemet is. – Jézus azonban ismét nyilatkozik: Elég csak lábadat megmosnom és egészen tisztává lesz.

Mi ez? Megmosás, megtisztítás egészen, mert a szeplőtelen Bárány testét és vérének veszik majd Jézus kezéből. Exemplum dedi vobis, ita faciatis! Példát adtam nektek, hogy ti is így cselekedjétek. A szentáldozáshoz Jézus által megtisztított testtel, lélekkel szabad járulni. De ezt a mosást a tanítványok végzik majd el: a keresztelessel, bűnbocsátással.

Bár azt mondotta ezután: Most már tiszták vagytok, de nem mindnyájan; mégis veszi a kenyeret, égre emeli szeméit, hálát ad, megáldja, megtöri azt, és oda nyújtja tanítványainak: Vegyétek és egyétek! Ez az én testem. Ez az én testem, az élő kenyér, ki az égből szállottam alá, s aki nem eszi az én testemet, ezt a testet, ezt a titokzatos testet, abban nem lesz élet örökké, de aki eszi, az én bennem marad és én őbenne. Egyek leszünk, azt feltámasztom az utolsó napon. Egyek leszünk nemcsak a mulandó életben, hanem az örök életben is.

Majd veszi a borral telt serleget; ismét hálát ad, megáldja, s odanyújtja tanítványainak: Vegyétek és igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, mely kiontatik a bűnök bocsánatára! Ez az újszövetség, az örök szövetség áldomása, a hitnek a titka, mely tiéretetek ontatik ki, és sok másokért a bűnök bocsánatára. Ez az a bor a legjobb bor, mit legutoljára életem utolsó estéjére hagytam. Ez az én testamentumom, végrendelkezésem, végakaratom. Aki iszik e borból, halált nem lát, mindörökké.

És oda adta testét, oda nyújtotta vérének a tisztáknak és nem tisztáknak egyképpen, de a nem tiszta Júdás ítéletet vett és ivott magának, miként Szent Pál oly gyönyörűen mondotta, mert meg nem különböztette az Úr testét.

És mondotta a tanítványoknak: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre, valahányszor halálomról megemlékeztek. Valami nagy dolgot rendelt el ezzel az Úr Jézus. A test és vér áldozatát a kenyér és bor titokzatos, de az Úr parancsára és az Úr ígéivel történő átváltoztatását: parancsot a kenyér és bornak az ő testévé, az ő vérévé változtatására, az ő áldozatos halálának emlékére, a kereszten véghez vitt áldozat szünet nélkül való titokzatos megújítására: a szentmisére.

Erre az egyedüli, Isten előtt egyedül kedves áldozatra célzott, mintegy előkészített már az ó szövetségben. A zsoltáros ugyanis megénekli Jézust: Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchizedech; Te pedig pap vagy mindörökre Melchizedek rendje szerint, aki mint tudjuk, kenyeret és bort mutatott be Istennek áldozatul. Salem papja volt a békesség papja. Jézus is az, sőt több: nemcsak pap, hanem igazi sacerdos, szent ajándék, ki a kenyér és bor külsősége alatt önmagát áldozza fel hálaadásul, de engesztelésül is Istennek.

És Malachiás próféta is leszögezte az Úr szavait: Napkeltétől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek, a pogányok között, és minden helyen áldozatot mutatnak be nekem, tiszta áldozatot az én nevemnek: De előbb kijelentette az Úr: Nem fogadok el ajándékot a ti kezetekből. Tehát e helyett lesz ez a tiszta áldozat.

S amikor az Úr Jézus Jákob kútjánál megpihent, s a samariabeli asszonytól vizet kért, és neki megmondta, hogy hány ura volt s a mostani nem az; az asszony prófétának mondotta őt, és mindjárt megkérdezte, hogy hol imádják igazán az Istent, Jeruzsálemben-e, vagy mint ők a hegyen? mert itt mutatnak be áldozatot Istennek, s ezért a zsidók nem is érintkeznek velük. S Jézus különös feletetet adott. „Sem a hegyen sem Jeruzsálemben.” Az üdvösség a zsidóktól jó. De eljön az óra és most vagyon, mikor az igaz imádók lélekben és igazságban imádják az Atyát” (Jn 4,21–23)

Mit jelent ez? Megszűnnek az ó szövetségi véres áldozatok, helyüket egy másik foglalja el; melyben lélek: spiritus van, mely valóban áldozat, igazi áldozat, Istent megillető áldozat. Nem állatok vére gőzölög abban, nem mészáros munkát végeznek abban, nem tűz emészti meg

abban az állatok kövérjét, – más, egészen más történik ott, Jézus teste és vére áldoztatik, de nem vérző test és gőzölgő vér alakjában, nem is gyilkolnak ott újra, meg újra, hanem a keresztfán meghalt Jézus csodálatosan kenyérbe rejtett testét és borba rejtett vérének mutatjuk be áldozatul, – újra meg újra, mindennap, minden helyen Jézus parancsára: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre, valahányszor halálomra gondoltok, emlékeztek.

A nagy lelki válságban, az utolsó vacsora felemelő érzései után, Jézus kereszthaláláig az apostolok lelke csak hánykolódott, a feltámadás híre csak megijesztette őket. S mikor a két tanítvány húsvét másnapján Emmausba ment, Jézus felismeretlenül hozzájuk csatlakozott. Egymás között Jézusról beszéltek, és szomorúak voltak, kétszeresen szomorúak, a kegyetlen kivégzés miatt, mert benne várták Izrael váltságát, és az asszonyok híradása miatt, hogy föltámadott volna. Nem tudták ésszel felfogni: Miért hagyta magát oly kegyetlenül, oly gyalázatosan megöletni, ha feltámadt?

S Jézus, a tanító mester, inkognitó hozzájuk csatlakozik. Mindent rendre megmagyaráz, és a kettő lelke megújul, felujjong a szavak hallatára. A vándor tovább akar menni, de kényszerítik: Már esteledik, Mane nobiscum. Maradj velünk! S étkeznek – és veszi a kenyeret, megáldja, megtöri – és a kenyértörésben felismerik Jézust. Visszasietnek: hirdetik örvendő, a kenyértörésben felismertük Jézust.

Mi ez? Mi más, mint Jézus fenséges tanítása. Az oltáriszentség mutatja meg az én üdvözítő mivoltomat, s bár azt mondtam, aki eszi az én testemet és issza az én véreket, annak lesz örök élete, – s a kenyér s a bor, az én testem és vérem, de nem csak együttesen, hanem mindegyikben külön-külön is én vagyok az élő Krisztus, – azért az Emmausi tanítványoknak is csak kenyeret törtem és adtam; de ebben felismertek engem.

Amint az utolsó vacsorán cselekedtem, úgy cselekedjétek. Az áldozathoz kenyér és bor kell; de ha csak a kenyeret veszitek is, az én testemet, mert a pap az én parancsomra és az én hatalmammal változtatja át a kenyeret az én testemmé; akkor is engem, az élő és egész Jézus Krisztust veszitek. De a miséző papnak mindkettőt vennie kell, mert a lerontás, a megsemmisítés, az áldozat lényeges része.

S a tanítványok megértették most már, hogy az utolsó vacsorán történtek, Krisztus testének és vérének titokzatos nyújtása a kenyér és a bor külsőségében, nemcsak arra a napra szóltak, a parancs: Ezt cselekedjétek! nem szűnt meg Jézus halálával; mert a feltámadt, dicsőséges testben ismét élő Jézus, ismét megcselekszi előttünk: Vegyétek és egyétek! Nekik is ezt kell tenniük: Jézus szavaival a kenyeret és bort Jézus testévé és vérévé kell változtatniuk: in spiritu lélekben, et in veritate, és való igazán, hittel, láthatatlanul, de valóban, ezzel kell Istent imádniuk: ez az újszövetség egyetlen, de tökéletes, de acceptabile, Isten előtt egyedül kedves, elfogadható áldozata: és e testtel és vérrel ez élő, kenyér és bor színe alá rejtett Jézussal táplálniuk kell a híveket; hogy el ne fogyatkozzanak az úton, elérjék a végcélt, a mennyek országát.

Titok ez, nagy titok; de Isten fiának emberi testben való megjelenése is az: akkor formam servi szolgálta alakját öltötte föl, itt meg megalázza magát a kereszt haláláig, sőt tovább megy, égből alá szállott kenyérré lesz, s előtte minden térd meghajol: a mennyben, földön és föld alatt, mert az Úr Krisztus ő, ki az Atya dicsőségében van.

Gyónás

Ezt a negyedik szentséget a keresztség után elkövetett bűnök bocsánatára rendelte az Úr Jézus. Mert ugyan hányan vehetnék a drágalátos eledelt, hányan üdvözölhetnénk, ha bűnbocsánatot nem nyerhetünk. Mert bár a keresztségben újjászületünk, a bérálásban megerősítettünk, az Oltáriszentségben állandóan táplál minket maga az Úr: az ember csak gyarló marad, természete csak a rosszra hajlandóbb és vétkezzhetünk, elveszíthetjük Isten megszentelő kegyelmét. Igaz, tarthatunk bűnbánatot, vezekelhetünk; de mi ez a megbántott isteni felség kiengesztelésére? Igaz, hogy meghalt Jézus az egész világ bűneiért; de ez csak a bűnbocsánat forrása, mert Júdás is megbánta az árulást, vissza is adta az árulás díját, és mégis kétségbeesésében felakasztotta magát, és nem vált hasznára a haldokló Jézus imája: Bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek; hanem beteljesedett rajta: Jobb lett volna neki, ha meg nem született volna.

Valamit Jézusnak tennie kellett, hogy a benne hívők, az elveszettek is, a nagy bűnösök is részesüljenek kereszthalálának gyümölcsében, a bűnbocsánatban.

S tett is. De, mert hihetetlen nagy dologról volt szó: a bűnbocsánat szentségének megértésére is sok csodával, példázattal, eseménnyel készítette elő apostolait, hogy amikor megadja nekik e szentség kiszolgáltatására a hatalmat, azt már alázattal, hittel és szeretettel fogadják. A sokféle tanítással egyúttal feltárta előttük azt is, miként kell e szentséghez járulnunk.

Jézus egy házban tanít. S íme négy erős férfiú egy inaszakadtat hoz hozzá, ágyon fekvőt, de a házba bemenni nem tudnak, fölviszik a ház lapos tetejére, kibontják, és kötélén engedik le Jézus elé. Jézus látva az ő hitüket, azt mondja az inaszakadtnak: Bízzál fiam, megbocsáttatnak a te bűneid. A farizeusok és írástudók megbotránkoznak Jézus szavain, mert csakis Isten bocsáthatja meg a bűnöket, mondják, suttogják egymásnak. S mit tesz Jézus? Mi könnyebb: meggyógyítani egy beteget, vagy megbocsátani a bűnöket, – kérdi; de már a választ nem várja be, hanem tovább is beszél: Hogy pedig lássák, hogy az emberfiának van hatalma a bűnök megbocsátására, és most az ágyban fekvőhöz fordul: Vedd ágyadat és menj haza. S az azonnal felkelt, meggyógyult.

Íme, mit eredményez mások hite, fáradozása! Emberfiának mondja magát Jézus, mert nemcsak Isten fia ő, hanem embertől született Istenember. S így már ez isteni hatalmat, mint ember is gyakorolja: a bűnök bocsánatát és később más embereknek is megadja.

Jézus egy másik szombati napon Betsaidában jár, talál az ötoszlopú csarnok alatt egy beteget, ki már 38 éven át fekszik, várva a gyógyító angyal lejtötét, hogy az általa felkavart vízbe bocsátkozhassék s meggyógyuljon. Micsoda állhatatosság, türelem és vágy ez! Jézus megszólítja: akarsz-e meggyógyulni? Mit hogy akarok-e? Már 38 év óta vágyok, de nincs segítségem, mindig megelőznek mások. Jézus erre ráparancsol: vedd ágyadat s menj haza. S az felkel, fogja ágyát és elmegy. A farizeusok ezen megbotránkoznak. Már hogy szombatnapon viteti vele haza az ágyat! De a felgyógyult megfelel nekik: aki engem meggyógyított, annak parancsára teszem. Jézus azután estefelé találkozik vele a templomban, s így szól hozzá: Már meggyógyultál, meglásd, hogy ismét ne vétkezzél, nehogy gonoszabb dolog érjen.

Többé ne vétkezzél! A gyógyítás is ezért történt, a gyógyulás után hálaadásra ment, és templomban kapja az intelmet, a gyógyító Jézustól kapja, a gyógyulás maradandó állapotáért kapja.

Jézus Jerichón megy keresztül. Élt ott egy Zachaeus nevű ember, a vámosok feje, aki igen szerette volna meglátni Jézust, de kicsiny lévén termetre, a sokaságtól nem láthatta meg őt. Erre kerülő úton előre sietett, felkúszott egy vad fügefára. Vágyott Jézust látni, de ennél több kegyelem érte. Jézus ugyanis megáll a fa előtt, nevéen szólítja: Zachaeus! szállj le gyorsan, mert ma nálad étkezem. Zachaeus túl boldog volt, meghívja az ebédre barátait, pénzváltó társait is.

Egyszer csak behallatszik az utcán összeseregülő nép zúgolódása: a bűnös emberhez tért be, a publikánusokkal, vámosokkal, a nyilvános bűnösökkel eszik! Zachaeust ez bántja: Vagyonom felét a szegényeknek adom, – mondja Jézusnak. De a nép csak nem csitul. Szinte harsogják: könnyű a lopott vagyont, a csalással szerzett vagyont megfizetni! S íme, Zachaeus újra szól: Ha pedig valakit megcsaltam, négyszeresét adom annak vissza. Jézus erre azt mondotta: Üdvössége lett ma e háznak!

Íme, az elégtétel: az alamizsnálkodás visszatérítés!

Jézus betér Simon farizeushoz ebédelni. Meghívásra ment, de ők, a farizeusok, szemmel tartották. Mikor már letelepedett az asztalnál, szó nélkül beront egy nő, Mária Magdolna, lerogy szinte Jézus lábaihoz hátulról és sír és zokog és öntözi könnyeivel Jézus lábait, és törölgeti dús hajával Jézus lábait, és leönti drága kenettel Jézus lábait. A farizeusok rettenetesen megbotránkoznak ezen. Még Jézus személyét sem kímélik. Ha próféta volna, tudná, ki az a nő, elrúgná magától, mert bűnös. S Jézus nem tudta? Nagyon is tudta, és engedte, sőt tovább ment, védelmébe vette a bűnös nőt. De mert vendég volt, finoman leckéztetett. Engedélyt kér a szólásra: Simon, volna valami mondandóm. És engedélyt nyerve így szólt: Két adósa vala egy hitelezőnek. Egyik ötszáz tízessel tartozott, a másik ötvennel. Nem lévén azoknak honnan megadni, elengedé mind a kettőnek. Vajon melyik fogja őt jobban szeretni? Simon felelt a kérdésre: Úgy vélem az, akinek többet engedett el. Igazán ítélte, mondotta rá Jézus.

Erre az asszony felé fordulva szólt tovább: Látod ezt az asszonyt? Bejöttem házádba, vizet lábamra nem adtál, ez pedig könnyhullatással áztatta lábaimat és hajával törölte meg. Csókot nekem nem adtál; ez pedig mióta bejött, nem szűnt meg csókolgatni lábaimat. Olajjal nem kentem meg fejemet, ez pedig kenettel kente meg lábaimat. Azért mondom neked: Megbocsáttatnak neki sok bűnei, mert igen szeretett. Majd Magdolnához szólt: Megbocsáttatnak neked bűneid. A te hited megszabadított téged, menj békével.

Nyilvános megalázkodás, az emberek véleményével nem törődés, a bensőséges bánkodás, a hiúságokról való lemondás, sőt azok bűnbánatra való felhasználása, a gyengéd szeretet alázatos csókja, a kedveskedések ezer módja: a kenet: a Jézus háza, a hit apostolai, a Jézus szegényei iránt való dús és önzetlen áldozatkészség; ezek a hitnek művei, a szeretetnek művei, a bocsánatnak kieszközlői. Mert nekünk nincs miből megadnunk, úgy engedik el bűnadósságainkat.

Az irgalmas szamaritánusról szóló példabeszédben is önmagát, a bűnösök, rablók kezeibe esett, félholtra vert bűnösök megmentőjét példázta. Leszáll trónusáról, lehajol a haldoklóhoz, olajt és bort önt sebeibe, barmára teszi, a fogadós gondjaira bízta, s pénzt ad ezért neki, s ha többbe kerül is megfizeti, csak ápolja, mígnem visszajön.

A tékozló fiú példabeszédében meg szinte elragadtatással beszél arról a szeretetről és megbocsátásról, mellyel az apa elveszett fiát fogadja, de leírja azt is, hogy milyen nyomorúságba dönti a bűn az embert, mikor eltávozik idegenbe, ott eltékozolja minden vagyonát, de később nagy ínségbe jut, idegenek szolgálatába kényszerül állni, s ott még a sertések moslékjából sem lakhat jól. És ekkor magába száll. Visszagondol az atyai házra, ott még a legutolsó szolgának is külön dolga van. Most megbánja tettét, vágynak vissza. Visszamegyek! Bocsánatot kérek. Bocsáss meg nekem, atyám, mert vétettem ellened és az ég ellen: nem vagyok méltó, hogy fiadnak hívassam, csak legutolsó szolgádnak fogadj be! A bánatos bűnvallomást követte a méltatlanság beismerése, mert tényleg hazament. Tudni akarta, érezni akarta atyjának bocsánatát, hallani akarta megbocsátó szavait.

S az atya mit tesz? Várja gyermekét, lesi, mikor tér már haza, ha üresen, lerongyoltan, lezúllottan is. Elébe fut, átöleli, beviszi házába, megfürözteti, új ruhába öltözteti, gyűrűt húz ujjára, levágatja a kövér borjút, zenészeket hívat, vendégséget csap, és örül, mert az elveszett fiút megtalálta, a meghalt fiú feltámadott. Magáért teszi mindezt, mert nagyobb öröm van Isten angyalainál egy megtérő bűnös fölött, mint kilencvenkilenc igaz fölött.

Gyönyörű tanítások, de hogyan, miképpen lesz ez valósággá? Mert az az isteni ajak elnémult. Ellenségei elfogták, kegyetlenül megkínozták, keresztre feszítették, és rajta megölték. Meghalt, ki még utolsó szavaiban is ellenségeiért esedezett, s a jobb latornak mennyeket ígért. Meghalt, pedig éppen ekkor tanítványai elhagyták őt, elfutottak, mert féltették életüket. Meghalt, pedig Péter, a köszikla, háromszor is megtagadta őt. S féltek és megrettentek, mikor a szent asszonyok hírül adták: feltámadt, láttuk őt, beszéltünk vele. Bezárt ajtók mellett bujdosnak és búsongtak rettegve: mi lesz most velük, vajon a föltámadott megbocsát-e nekik?

Jézus megtapasztaltatta velük a bűnös ember lelkiállapotát, és nem akarta őket sokáig a lelki háborgások martalékaul hagyni, azért mondotta a szent asszonyoknak: Mondjátok meg tanítványaimnak és Péternek, hogy feltámadtam, miként megmondottam előre, s Galileában majd látni fognak. Mintegy reményre keltette őket, bátorságot öntött beléjük.

Mert nagy dolgot akart rájuk bízni az Úr. Este lőn azon a napon, a hét első napján, a feltámadás napján, és Jézus eljőve a tanítványokhoz, akik a zsidókhoz való félelmük miatt bezárkóztak, megállt a középén, és mondta nekik: Békesség nektek: Pax vobis! De a tanítványok nagyon megijedtek, azt vélték, hogy szellemet látnak. Nolite timere, ego sum! Ne féljete, én vagyok! Azután megmutatta sebhelyeit, megtapintatta magát, enni kért, hogy mindenképpen bizonyossá tegye őket, hogy nem lélek, hanem a testben feltámadott élő mesterük, az emberfia jött közéjük.

Ezt kellett tennie, mert nem szabadott kétségben hagyni őket, mivelhogy nagy hatalmat akart rájuk ruházni.

Mikor már meggyőződtek arról, hogy Jézus a feltámadott, emberi testben ismét élő Jézus szól hozzájuk, ünnepélyes igék hangzottak el Jézus ajkairól: Pax vobis! Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket. Majd rájuk lehel: Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, megvannak tartva.

Ember, ne essél kétségbe! Már megbocsáthatja ember is a bűnöket. A bűnös, a gyarló, az esendő ember is. De nem minden ember, hanem csak, kik ezt a küldetést vették, kik a Szentlelket nyerték, kiket a feltámadt Jézus felhatalmazott erre. Ember remélj: mert földi, hozzád hasonló ember a te ítélő bírád, neked vádolnod kell magad előtte. Isten megaláz téged, nem enged színe elé, a minisztere ítélkezik fölötted, ha nagy a bánatod, őszinte a bűnvallomásod, ha erős az akaratom, hogy többet nem vétkezel, ha nagyon szeretsz, és mindent jóváteszel, legalább is akarsz, ha vezekelsz és alamizsnálkods: megbocsátja a te bűneid: de ha nem, akkor ember utasít el téged, nincs számodra bűnbocsánat.

De talán hallucináltak az apostolok? Tamás éppen nem volt ekkor ott. Hiába mondotta a tíz apostol, hogy itt volt Jézus. Nem hitt. Hacsak személyesen meg nem győződik erről, a sebhelyekbe dugván ujját, nem hiszi. Nyolc nap múlva ismét együtt vannak a tanítványok, de most már Tamás is velük van. És Jézus egyszerre megjelenik a bezárt ajtókon át közöttük. Pax vobis, csattan fel hangja. S egyszerre Tamáshoz fordul: Ereszd be ide ujjadat és lásd kezeimet: bocsásd oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő...

Tamás megsemmisülten borult le Jézus előtt: Én Uram és én Istenem! Nincs többé kétség a bűnbocsátó hatalom dolgában, a mi Urunk és Istenünk adta azt az apostoloknak, s általuk utódaiknak: és mi érezzük a felséges Isten jóságát, élvezzük a bűnök bocsánatát, s lelkünkben folyton visszhangzik Jézus ígéje: Boldogok, akik nem láttak, és mégis hittek! Hisznek ígéimnek, hiszik a nagy kegyelmet: akiknek, ti papok, megbocsátjátok bűneiket, azok megbocsátatnak nekik. Isten szava ez, ki meri azt letagadni, félre magyarázni? Hiszem, Uram, a bűnök bocsánatát, a szolgálóidra ruházott bűnbocsátói hatalmat. Én Uram, én Istenem!

Utolsó kenet

Jézus öt szentséget rendelt az egyes hívek számára, míg kettőben a kegyelmek forrásáról és az emberiség bölcsőjéről gondoskodik, hogy szent, Isten kegyelmével telt legyen a papi működés és szent, Isten kegyelmével elárasztott legyen az a család, honnan az új ember lép az életbe, a keresztségben Isten fiává, a bérálásban Isten katonáivá leszünk, az Oltáriszentségben életet kapunk, éltet adó eledelt lelkünk számára, a gyónásban pedig megtisztul a lelkünk, ha beszennyeztük volna és mint egy ellenszert, beoltást kap a bűn ellen.

De mire való az utolsó kenet? Hitetlen ember ezt nem érti meg. De ha belemerülünk Jézus fenséges életébe, tanításába, csodáiba, ha szeretet lakozik szívünkben, megértjük.

Az Úr Jézus erről a szentségről mit sem szól, legalább is az evangéliumok erről említést nem tesznek. De valamiképpen utalt erre az irgalmas samaritanusról szóló példabeszédben, melyben önmagát, nagy szeretetét a bűnösök iránt, a nagy betegek iránt szinte lefestette. Mert leereszkedett a félholthoz, és sebeibe olajt öntött.

De tanítványai egyike már nyíltan ír róla. Jakab apostol levelében olvassuk: Beteg valaki közületek, hívja az egyháznak papjait, azok imádkozzanak fölötte, megkenvén őt olajjal az Úrnak nevében; és a hitből jött imádság megszabadítja a beteget, és megkönnyebbíti őt az Úr, és ha még bűnökben van, megbocsáttatnak neki.

Mi ez? Az Úr Jézus végtelen irgalma és szeretete. Mert nagy dolog a halál. A fa, amely oldalra dől, úgy marad. Amikor tehát dől a fa, közeledik a halál, Jézus odamegy, és nem engedi addig kidőlni, míg le nem csókolta érzékeiről, melyekkel vétkezhetett, a bűnt, az Úr nevében, az ő parancsára szent olajjal kenik meg a bűn eszközeit, hogy megtisztuljanak és a bűnök, és büntetések elmúljanak a papnak az imádságára.

A rettenetes percekben, amikor már az örök élet küszöbén áll az ember, mikor utolsó, de döntő harcát kell megvívnia az ősellenséggel, Jézus olajjal keni meg testét, hogy győzhessen, lecsókolja mintegy bűneit, megkeni őt, hogy erősödjék, tisztuljon, és amikor majd a tribunal Christi, Krisztus ítélő széke elé áll, lássa rajta a signaculum fideit, a hitnek jelét és irgalmas bírót találjon benne.

Ezt a szentséget csak életveszélyes betegségben szabad felvenni. De nem egyszer testi egészségünket is visszaadja, a hitből fakadt imádság a halálküzdőlemben erőt ad, a könnyebbülés szemmel látható, a haldokló Istenben megnyugodva, Jézus kegyelmében bízva, az örök boldogság reménységében megerősítve, megtisztult lélekkel megy át a másvilágba s elmondhatja Szent Pállal: befejeztem életem pályafutását, megőriztem hitemet, félre van téve számomra az igazság koronája, melyet megad nekem az Úr.

Egyházi rend

Az Úr Jézus gondoskodott arról is, hogy az ő megváltási műve halála s mennybemenetele után is folytatódjék. Papokat rendelt, kik az ő titkainak sáfárai legyenek; de ezt nem a nemzetséghez kötötte, ő maga választotta ki, maga nevelte azokat, kik dispensatores mysteriorum Dei, Isten titkainak kiosztói legyenek.

Az ószövetségben Lévi törzse szolgált az oltárnál, innen leviták, s a főpapok Áron ivadékaiból lettek.

Ezek nem jutottak ősi birtokhoz, mint Jákob 11 törzse, illetve mert József mindkét fia külön törzsrészt kapott. 12 törzse, hanem a 12 törzs mindenképp tizedet adott a papi törzs fenntartására, és az áldozatok húsának egy része is nekik jutott, hogy akik az oltárnál szolgálnak, az oltártól éljenek.

Jézus azonban az újszövetség főpapja, amint megváltoztatta az áldozat tárgyát; akképpen új rendet is alapított, a Melkizedek rendje szerint való papokat, miként már Malachiás prófétával megjövendölte: Nem fogadok el áldozatot, ajándékot a ti kezetekből: – napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között, és minden helyen áldozatot mutatnak be nekem, tiszta áldozatot az én nevemnek.

De Jézus ajkairól is elhangzott a szó, a Szamariabeli asszonynak mondta: Sem e hegyen, sem Jeruzsálemben nem imádják igazán az Istent. Bár az üdvösség a zsidóktól jön; de eljön az óra, és most vagyon, mikor az igaz imádók lélekben és igazságban imádják az Atyát.

Mert Jézus nyilvános fellépése után azonnal megtette az első lépéseket ez új papi rend felállítására. Lőn pedig ama napokban, írja Szent Lukács az evangéliumában, kiméne Jézus imádkozni a hegyre és az egész éjszakát Isten imádságában tölté. És amidőn megvirrad ott, hívá tanítványait, és választá tizenkettőt közülük, kiket apostoloknak is nevezte. Szent Márk már többet is mond: És választá tizenkettőt. Kik közül? Megmondja ezt is. És fölme a hegyre, magához hívá, kiket ő akart és hozzája ménének. És mire választotta ki a tizenkettőt? Hogy legyenek vele, kiket majd elküld tanítani. És hatalmat ada nekik a betegségek gyógyítására, és az ördögök kiűzésére.

E tizenkettőnek azután vezért, főt, legfőbb előljárót adott. Jézus Cezarea környékén tanít. Egyszer csak megkérdi tanítványait: kinek tartják őt az emberek? Majd pedig feléjük fordul: És ti kinek tartotok engem? Péter felel: Te vagy Krisztus, az élő Isten fia. Jézus erre nagy dolgot jelentett ki: Boldog vagy Simon, mert nem a test és vér jelentette ki ezt neked: hanem Atyám, ki mennyekben van. Én is mondom neked, hogy te Péter vagy, és e közsálon fogom építeni anyaszentegyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Én neked adom a mennyek országának kulcsait. És amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyekben is, és amit feloldasz a földön, fel lesz oldva a mennyekben is.

Megvolt tehát már az apostolok kara, élükön Péterrel. Izrael tizenkét nemzetsége már együtt volt Krisztus anyaszentegyházában, mert Izrael népe az összes emberiség jelképe volt; – de Mózes még a nép közül 72 vént, előljárót is választott. Jézus is így cselekedett. Mert Szent Lukács szerint az apostolok kiválasztása után, még 72 más tanítványt is rendelt ünnepélyesen megbízott, kiket kettőnként előre küldött az ő színe előtt minden városba és helyre, hová menendő vala.

Ezzel megalkotta Jézus az ő egyházának szervezetét, hierarchiájának felépítését. Egy fő, Péter a helytartó, a pápa; tizenkét apostol, a püspökök; hetvenkét tanítvány, a nép vénei; presbíterek, a papok. De egyiket se a nép választja, hanem Krisztus, egyik se tolakodhat fel, csak ha hívja őt Krisztus, – a kiválasztás Isten műve, – az ünnepélyes megbízást Isten adja; amiként Szent Pál kemény határozottsággal kimondja: „Nem is veszi magának senki e tisztet, hanem csakis az, aki Istentől hívatik, miként Áron.”

De csak a keret volt meg, csak a kiválasztás történt meg, a hatalom, amit nyertek: hirdetni Jézus jövetelét, parancsolni a tisztátalan lelkeknek, betegeket gyógyítani, csak a másik, felettebb szent hatalmak jelzése volt. Ezek még nem papi ténykedések. Mást, többet, nagyobbakat ruház majd reájuk. De előbb reáneveli őket, előbb előkészíti erre őket.

A nagy rendelés, ordinatio ideje is elérkezett, az az idő, melyet Jézus az ő órájának nevezett: a papszentelő főpap órája. Remek szavakkal írja ezt le Szent János: Tudván Jézus, hogy eljött órája, hogy e világból az Atyához menjen, mivel szerette övéit, kik e világon voltak, mindvégig szerette őket: – tudván, hogy mindent kezébe adott neki az Atya – vizet öntött a medencébe, és kezdi mosni a tanítványok lábait. – Mi ez? Majd kiválik később. Mert itt halálosan nagy szeretetről van szó, mert itt isteni hatalom kiosztásáról van szó.

Jöve Simon Péterhez. Uram, te mosod-e az én lábaimat? – kiáltott fel az ámulatában. – Amint én cselekszem, te most nem érted; megérted pedig ezután később. – Nagy dolgot cselekszem veled, majd csak később, a halálom, a feltámadásom, a mennybemenetelem után, majd csak a Szentlélek eljövetelekor érted te ezt meg.

Mit? E lábmosás fenségét, erejét, hatását, szükségét. Mert Péter ellenkezett: Nekem soha nem mosod lábaimat. – Kemény a válasz: Ha meg nem moslak téged, nem lesz úgy részed énvelem.

Újabb titok! Mosás kell, másként nincs része Krisztussal! Csoda-e, ha Péter egyszerre elragadtatja magát: Uram, hát akkor mosd meg nemcsak a lábaimat, hanem kezeimet és fejemet is. – Nincs erre szükség, felelte Jézus, elég a lábmosás is és tiszta az egész ember. – De ti nem vagytok tiszták mindnyájan. – Tudniillik Júdást a lábmosás sem tisztította meg, mert már elárulta Jézust, és csak alkalomra lesett, amikor ellenségeinek kezére játszhatja Jézust.

De Jézus már parancsot ad: „Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek? Ti engem mesternek és úrnak hívtok, s jól mondjátok: az vagyok. – Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjétek. Bizony, bizony mondom nektek: Nem nagyobb a szolgálta uránál. Ezeket tudván, boldogok lesztek, ha megcselekszitek azokat.”

Mi ez? E mosás nélkül nincs részünk Jézussal! Példát ad. Ti is így cselekedjétek, hogy másoknak is részük legyen övele. Szolgák vagytok, az én szolgálaim, meg ne tagadjátok e vizet senkitől, még a Júdás-féléktől sem. Boldogok lesztek, hogy az én művemet folytatjátok. Enélkül senki nem veheti őt, e víz nélkül senki nem ülhet Jézus asztalához, mert hallja az evangéliumi Király kemény szavát: Amice, Barátom, hogy jöhettél te ide, menyegzős ruhád nem lévén? Ez a víz az ajtó, aki nem ezen át jön, tolvaj az.

Később világosan elküldte apostolait, hogy tanítsanak – és kereszteljenek. Most azonban őket tisztította meg, mert nagy titkot tár eléjük, nagy titokban résztelteti őket; önmagában; és nagy titok végzésére ad nekik parancsot.

Mert mint Szent Lukács írja: letelepedtek ő és vele a tizenkét apostol. És mondta nekik: Kívánva kívántam e húsvétot megenni veletek, mielőtt szenvedjek. – És elkölti tanítványaival a húsvéti bárányt, a kovásztalant, és reá bort isznak. S azután kijelenti: Ettől fogva nem eszem azt, míg be nem teljeseedik az Isten országa, – hogy nem iszom a szőlő terméséből, mígnem eljön az Isten országa.

Befejezte ezzel az ószövetségi áldozatokat, elfogyasztotta a húsvéti bárányt – és más áldozatot rendel, az Agnus Deit. Isten Bárányát, ki elveszi a világ bűneit. Mert most megalapítja Isten földi országát és áldozatát.

Mert ismét veszi a kenyeret, hálát ad, megszegi, tanítványainak adja e szavakkal: Ez az én testem, – mely értetek adatik. – Nem kenyér, Krisztus teste az, melyet az emberiség üdvösségéért a keresztre szegeznek és megölnék. „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. “ – Hasonlóképpen a kelyhet is: Ez a kehely az újszövetség az én véremben, mely értetek kiontatik.

Íme az új áldozat! Íme a megtisztított apostolok, a meg nem tisztított Júdással egyetemben Jézus kezeiből áldoznak; sőt nemcsak áldoznak, hanem a kenyér és bor Krisztus igéivel az ő testévé és vérévé való átalakításra is hatalmat kapnak: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

Szépen emlékezik meg erről a papi hatalom átadásáról Szent Pál a Korintusiakhoz intézett levelében a II. részben. „Én az Úrtól vettem, amit át is adtam nektek: hogy az Úr Jézus, amely éjjel elárultaték, vevé a kenyeret és hálát adván megszegé és mondá: Vegyétek és egyétek: Ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképpen a kelyhet is, minekutána vacsorált, mondván: Ez a kehely az új szövetség az én véremben, ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok e kelyhet: az Úr halálát hirdetitek, amíg eljő. Aki tehát méltatlanul eszi a kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen: – ítéletet eszik és iszik magának, meg nem különböztetvén az Úr testét.”

Megértették ezt a tanítványok? Nem, mert reájuk is állott Jézus szava, mit Péterhez intézett: Amit én cselekszem, ti most nem értitek; de majd később megértitek! A cselekvényt látták, az Úr ígét hallották, vették az Úr adta titokzatos kenyeret, ittak a titokzatos borból, hallották a parancsot, csak a tizenkettőnek adott parancsot, – de még a másnapi események előtt állottak, – és Jézus végtelen kedves búcsúszása, panaszszava, hogy közülük egyikük elárulja, figyelmüket lekötötte, és szinte nem tudták, mi történt most velük.

Ezért mondotta nekik az Úr Jézus: A Vigasztaló Szentlélek pedig, kit az Atya az én nevemben küld; az titeket megtanít mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amiket nektek mondtam. S erre nagy szükség is volt.

Mert az események már pár óra múlva gyászba borították a tanítványok lelkét. Júdás elárulja mesterét, ő maga vezeti a poroszlókat, hogy elfogják. A tanítványok elfutnak, Jézust elítélik, megkínózzák, kihurcolják a vesztőhelyre, keresztre feszítik – és a keresztfán meghal. S a tanítványok elbujdosnak, lelküket facsarja a fájdalom, valami kis fénysugár hatol ugyan lelkükbe: Hát erről beszélt, erről a halálról, ennek a vérnek ontásáról a búcsúvacsorán?

Még töprengenek és félnek és zárkóznak, s hallják a hírt: Krisztus feltámadt. S másnap két tanítvány Emmausba megy, Jézus hozzájuk csatlakozik, de utasnak nézik, bekényszerítik lakásukra: már esteledik, maradj velünk Uram – s egyszerre fénysugár árasztja el őket, egyszerre felvirradt a lelkükben: Jézus vette a kenyeret, – és a kenyértörésben felismerik Jézust. – Tehát igaz, papok ők, Jézus papjai!

S a feltámadás estéjén a tíz apostol együtt van, s Jézus ajkáról ismét hatalmas ígék szállnak feléjük: Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket. S reájuk lehel: Vegyétek a Szentlelket, akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva! A bűnök kiengesztelésére a keresztfán meghalt, de feltámadt Úr; a Szent Tamás szerint: Én Uram, én Istenem most reájuk adja a bűnbocsátási hatalmat.

Nincs kétség ebben. De mi lesz, hogyan lesz később, mert ők is meghalnak? Hol lesz e hatalom tovább adásának módja megadva? Ki teheti ezt meg?

Jézus halála és feltámadása után a tanítványok elmentek halászni. Jézus megjelenik a tóparton, szól is hozzájuk, János felismeri: Az Úr az! Péter ruhát kap magára s kilábol a vízből Jézushoz. Egyszer csak Jézus Pétert félrevezeti; Simon, szeretsz-e engem jobban ezeknél? Péter azonnal felel: Úgy van Uram, te tudod, hogy szeretlek téged. Jézus erre így szól: Legeltesd az én bárányaimat. – De Jézus másodszor is kérdi: Simon, szeretsz-e engem? Úgy van Uram, tudod, hogy szeretlek Téged, – felelt: S ismét hallja: Legeltesd az én bárányaimat. – De harmadszor is kérdi Jézus: Simon, szeretsz-e engem? Péter elszomorodik, talán a háromszori tagadás jutott eszébe, s így felelt: Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged. Jézus erre már mást mond: Legeltesd az én juhaimat.

Megtörtént a nagy küldetés: Péter az egyház híveinek és papjainak, püspökeinek főpásztora. Ő legeltet, ő őriz, ő küld, ő Krisztus földi helytartója. Már nem kell az egyházban, Krisztus egyházában attól félni, hogy ha megölik Krisztus apostolait, vele megszűnik a papi hatalom is, – mert van, ki e hatalmat kiterjesztheti; Jézus adta neki: legeltessen, az ő hatalmával tegyen meg mindent, hogy Krisztus bárányai és juhai, a Krisztus nyája, minden kegyelmet, lélektáplálékot megkapjon.

S nehogy azt mondják: Krisztus csak az apostolok személyére adta meg az apostoli küldetést, – Jézus utolsó cselekedete mennybemenetele előtt s utolsó igéi mennybe felmenetele előtt, minden kétséget kizárnak: Mert így szólt: Minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön. Elmenvén tehát, tanítsatok minden nemzeteket – megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében; – tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek: – és íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.

Mi ez? Nemde hogy minden nemzetet kell felkeresniük, a jövőben élőket is. Meddig? A világ végezetéig. De ti ezt nem tehetitek, mert halandó emberek vagytok. Utódokat rendeljete. S azok is tanítsanak, – kereszteljenek – parancsoljanak, legeltessenek, – és mutassanak be mindennap áldozatot, az oltár szent áldozatát, a kereszthalál érdemeit folyton kiárasztó igazi áldozatot, hol én veletek vagyok, leszálok közétek mindennap a világ végezetéig. Veletek, az én egyházammal s csakis veletek.

De a papi és bűnbocsátó hatalmat az apostolok is csak a Szentlélek vétele után, Pünkösdkör kezdték meg. A felülről jövő erő ekkor jelentkezett, ez egyszerre mindent megértetett velük. Azért bár Péter Urunk mennybemenetele után azonnal átveszi a vezetést s Júdás helyébe új apostolt állít, előbb imádkoznak, majd sorsvetéssel Mátyás kerül Júdás helyére, – de nem olvassuk az Apostolok cselekedetében, hogy Mátyást felszentelték volna.

De amikor Saul Istent csodálatosan megtérítette, mikor a fény megvakította, mikor Ananiás, Krisztus tanítványa felkereste őt Jézus parancsára, Ananiás már Saulra tette kezeit, megkeresztelte a már látót – feltette reá kezeit, hogy lásson és betelje Szentlélekkel. És miután evett, – vette az Úr testét, – megerősödék, és megszégyeníté a zsidókat. És Jeruzsálembé jöven, az apostolok nem tudván, hogy tanítvány, féltek tőle, de Barnabás az apostolokhoz vitte, s azután velük vala, bátran működven az Úr nevében.

Éppen így az apostolok új segéderőket állítottak be az anyaszentegyházba: a hét diakónust. S az apostolok: imádkozván, reájuk tették kezeiket. És Szent Pál, két levelében is figyelmezteti Timoteust, hogy el ne hanyagolja, hogy felkeltse azt a kegyelmet, mely Pál kezeinek föltétele által vagyon benne.

Oh, mily nagy hatalom adatott az embernek! Krisztus miniszterévé, alter egójává válik a felszenteléskor! Mily tisztelet illeti meg őket! Mert egyedül csak ők merik odaharsogni az egész világnak Szent Pállal: Úgy becsüljön meg minket minden ember, hogy mi Krisztusnak miniszterei, szolgálói és Isten titkainak kiosztói vagyunk. Mert csak ők kapták meg a kitüntető elbánást: Ha engemet üldöztek, titeket is üldözni fognak: de ne féljete, én legyőztem a világot, s aki titeket hallgat, engem hallgat, – aki titeket megvet, engem vet meg. Ti az én barátaim vagytok!

Házasság

Nem házasodás, hanem szentség, házasság szentsége. Mert a katolikusok házassága csak szentségi lehet, s csak az egyház színe előtt köthető. Benne valami fenségesen titokzatos Isten kegyelme van. Azért az Úr Jézus első csodáját már menyegzőn cselekedte. A házasságot megszentelte. Tanítványaival volt ott, édes anyja, Mária is ott volt. Ott volt az anya és fia, hogy jelenlétük megszentelje a családot, a családi élet első lépését. Tanítványaival volt ott, mert a szentségi házasságot az egyház színe előtt kötik, s ott az egyház áldását veszik.

Köti egy szabad férfi és egy szabad nő, és a frigy felbonthatatlan, mert nemcsak róluk van szó, hanem utódaikról is, – és nincs joga sem az apának, sem az anyának arra, hogy édes gyermekeiket eltaszítsák maguktól, hogy gyermekeiket megfosszák akár az apa, akár az anya szeretetétől, gondviselésétől.

Szent frigyről van szó: Isten köti azt az emberek között, s amit Isten egybekötött, ember azt el ne válassa.

Isten hűséget, szeretetet, áldozatot követel a házasság szentségében élőkől. Hűséget, hogy a házastársak együtt éljenek jó és balsorsban egyaránt, – hűséget, hogy szeplőtelenül megőrizték a tisztességet, és bűnös viszonyt másokkal ne folytassanak, sőt még csak félre se lépjenek. Szeretetet, hogy a természetes vonzalom és szeretet köztük meg ne romoljon, hanem napról-napra mélyebb és fennköltebb legyen; szeretetet, hogy egymás hibáit, terhét elviseljék, egymást betegségükben, bajaikban istápolják, gyámolítsák, – egymásért mindent megtegyenek. – Áldozatot, mert egymásért minden áldozatra készen kell lenniük, gyermekeikért örömet kell gyötrelmeket, éjjelezéseket, fárasztó munkát vállalniuk.

Mert nagy a méltóságuk. A teremő Isten munkatársai ők, azért nem szabad Isten akaratával szembeszállniuk s teremő kezét bilincsekbe verniük. Nagy a méltóságuk: azért Isten után őket illeti meg az első és legfelségesebb név: Atyám, Anyám! Nekik tehát csak jót kell cselekedniük, mert az ártatlan csöppségek Isten után az első méltóságot, a legfőbb emberi tekintélyt látják bennük. Nagy a hivatásuk, mert Isten dalosait ők adják, a mennyek országának lakóit ők szülik, mert egyedül ők adhatnak nem is egy, de több örök dicsőséget Istennek, mert minden egyes megkeresztelt és üdvözölt gyermekük újabb, soha meg nem szűnő dicséretet zeng Istennek.

De ezért nagy a jutalmuk is, nagy a dicsőségük is. De nagy a segedelmük is, hogy szeplőtelen házas életet élhessenek, hogy a szeretetben megmaradjanak, hogy gyermekeiket Isten ismeretében és szeretetében neveljék.

Nagy szentség ez, nagy szentséget követel, és nagy szenteket nevel.